ԺԲ՞ ՏԱՐԻ 3442 (Ն. Տ.) 15 ՕԳՈՍՏՈՍ 1895 3 ՕԳՈՍՏՈՍ 1895 24 ՍԷՖԷՐ 1313 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سى

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամով ... 150
» » Վեցամսեայ » » ... 75
» » Եռամսեայ » » ... 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք ... 56
» » Վեցամսեայ » ... 28
Ընծայ քարդի վրայ մասնաւոր տողը · Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը մերինն Ղրուշ 50
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ ... չըլլալ գրչին

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԳԱՆՁԱՆԱԿ ՈՒ ՊՆԱԿ

Իստորեւ կը հրատարակենք Ուրֆայի մեր թղթակցին մէկ նամակը որ, իր ամփոփ ու հակիրճ ձեւին մէջ, ուշադրութեան արժանի խորհրդածութիւններ կ'ընէ և հինէն ու նորէն տեղեկութիւններ կուտայ պնակի շրջաբերութեան վրայ քաղաքին եկեղեցիին մէջ։ Այն միջոցին երբ հօս կ'առաջարկէինք Պոլսոյ եկեղեցիներէն վերցնել պնակներու տաղտկացուցիչ շարքը որ ժողովուրդին աղօթքը խանգարելու բնութիւն ունի, չէինք ենթադրեր թէ այս տեսակ խորհուրդ մը քանի տարիէ հետէ կը գործադրուի եղեր արդէն գաւառական եկեղեցիի մը մէջ. և հիմայ կը գանգատին միակ պնակէն, որ դեռ կ'երեւայ, այն ալ ո՛չ թէ տաճարին մէջ, արարողութեանց պահուն, այլ դուրսը, դրան դիմաց։ Եւ այս իսկ չատ կը գտնեն Ուրֆացիք, վեհանձն զգացումով մը որ չուզեր հոգեւոր պաշտօնեան տեսնել «մուրացիկի դիրին մէջ»։ Գուցէ բացատրութիւնը քիչ մը խիստ երեւնայ, բայց արդար է. ժողովուրդին ձեռքն է իր քահանային արժանապատուութիւնը բարձր պահել, անոր նպաստելու համար լաւագոյն ձեւն ընտրելով, փոխանակ սպասելու որ գանձանակը կամ պնակը կարկառուին իրեն։

Գրեթէ տարի մը կայ որ այս բանաւոր նորութիւն խորհուեցաւ ու գործադրուեցաւ Պոլսոյ առաջնակարգ թաղի մը մէջ. ամէն հայ տուն, իր կարողութեան չափով զոր գիտէ գնահատել թաղական խորհուրդը, տարեկան որոշեալ գումար մը կը վճարէ թաղային սնտուկին և այս կերպով կատարած կ'ըլլայ իր նիւթական պարտականութիւնն հանդէպ եկեղեցիին. ալ ոչ գանձանակը, ոչ պնակը, ոչ խուզգինը, ոչ աղքատներու դիմումը չեն նեղեր զինքը. եկեղեցի մտած վայրկեանէն մինչեւ ելած վայրկեանը վստահ է թէ ոչ ոք պիտի մօտենայ իրեն. «բարեպաշտներ» կան, միջակ կարողութեան տէր անձեր կամ կծծիներ, որոնք մեծ տօնի օրերը կը վարանին եկեղեցի երթալու, վախնալով որ իրենց քսակը չատ թեթեւցած պիտի գտնեն ի դարձին, զի մինչեւ իսկ օրհնուած ծաղիկներու փունջիկներ կը տրուին բանկաներէն, նուէրի մը փոխարէն զոր կարելի չէ մերժել։ Եկեղեցական ծախքերու ընդհանուր ժամանակցութեան մը գրութիւնը այս բոլոր անպատեհութեանց առաջքը կ'առնէ. իսկ գանձանակնե՞րը. ինչ զեղծումներու առիթ չեն տուած ու չեն տար անոնք. վերջերս լսեցինք թէ մարդասիրական մեծ հաստատութեան մը վարիչները կասկածելով որ գանձանակներու հասոյթը քիչ մը թեթեւցած կը հասնի իր տեղը, հետամուտ կ'ըլլան գիտնալու թէ ինչ ճամբով դուրս կը սպրդէին մանր դրամները, քանի որ կնիքն անաղարտ էր ու գանձանակին կոր ճեղքուածքն անկարելի կ'ընէր ձգուած դրամին ետ դառնալը. գաղտնիքը կը գտնեն ու դարմանը կը խորհին իսկոյն. «Բանկաներու չուրջը» գրուած քրօնիկներ ալ առեն առեն երեւան կը հանեն զարմանալի պատմութիւններ որոնք նորաձեւ գանձանակներու հաստատման պէտքը կը զգացունեն. այս ճամբով, մի՞ գուցէ օրին մէկը պէտք տեսնուի այդ պղնձեայ պզտիկ տուփերուն յատուկ մեքենականութիւն մը հնարելու։

Ասոնց ամենուն հիմնական ու ապահով դարմանն է պնակներն ու գանձանակները վերցնել եկեղեցիներէն, թաղեցիներուն կողմէ վճարելի հաստատուն նպաստի մը դրութիւնն ընդունելով։ Ուրֆայի պէս անչուշտ դեռ կան գաւառային քաղաքներ ուր ժամարարին պնակը միայն կը մնայ կամ այն ալ անհետանալու մօտ է. կը լսենք թէ այս տեղ ալ այդ միջով բան մը ընելու տրամադրութիւն ունի բազմահայ ու կարեւոր արուարձանի մը թաղական խորհուրդը, ինչպէս ըրած է միւս թաղն որուն վրայ խօսեցանք. Առայժմ, ուսումնասիրութիւն մը կատարուելու վրայ է թէ ո՛ր աստիճան ապահովութեամբ կրնայ յաջողիլ այս տեսակ ծրագիր մը. ենթադրական հաշւով մը, հասոյթը չատ աւելի պիտի ըլլայ քան հիմակուան ձեւով. բայց թէ թաղեցիները իրենցմէ սպասուած յօժարակամութիւնը պիտի ցուցնեն այդ պարագային մէջ, այս կէտն է որ վարանում կը պատճառէ։ Լսածնուս նայելով, իւրաքանչիւր տունէ կամ անհատէ առնուելիք նպաստը ոչ միայն պիտի յատկացուի եկեղեցիին, այլ և դպրոցներուն ու աղքատներուն. կանոնաւոր պիւտճէ մը պիտի հաստատուի որուն հաւասարակշռութիւնը եկեղեցի գացողներու կամ իրենց զաւակը դպրոց ղրկողներու փոփոխական թիւէն կախում չի պիտի ունենայ. ամէն հայ անհատ որ թաղին մէջ հաստատուած է՝ իր մասնակցութեան բաժինը պիտի տայ, նոյն իսկ եթէ տարին մէկ անգամ մտնէ տաճարէն ներս կամ իր զաւակը օտար վարժարան ղրկելու եռանդէն բռնուած ըլլայ. Այս դրութեան բնական հետեւանքը կ'ըլլայ թաղային դպրոցներուն վիճակի բարձրացումը, քանի որ պիտի բարձրանան նաեւ հասոյթները։

Երբ օրինակը կարեւոր թաղերէ կուգայ, ուրիշ գիւղեր դժուարութիւն չեն քաշեր անոր հետեւելու. ամենուս պարտականութիւնն է դիւրութիւն ընծայել այս տեսակ օգտակար նորութիւններու կիրառման. Զենք կարծեր որ քահանաները ու եկեղեցւոյ աշխարհական պաշտօնեաներն ալ, պնակը ձեռքերնին ժողովուրդին մէջ շրջելու ծանր հարկէն ազատելով, դժգոհ մնան. ո՛չ միայն նիւթական տեսակէտով, այլ և բարոյապէս պիտի նպաստէ իրենց այս հնօրեայ սովորութեան ջնջումը։ .Տ

ՊՆԱԿԸ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Մերթ ընդ մերթ Արե—Եւ+ կը խօսի այս մասին։

Քանի մը խօսք՝ այս կողմէն։

Պնակներու չորք չկար հօս. ժամարարութեան շրջանը լրացնող քահանան միայն կը շրջեցնէր իր մէկ հատիկ պնակը, ժողովրդեան ամենէն հին ու արարողութեանց էն սրտաշարժ միջոցին, և չենք գիտեր ինչո՞, չատ կանուխէն, մեր մանկութեան բարեխառն ժամանակամիջոցին մէջ իսկ՝ տեսակ մը զզլամակ հայեացքով կը նկատէինք տաճարին մէջ մնացին թափառականութիւնը։ — Թերեւս մուրացիկի դիրին մէջ տեսնելով կրօնի պաշտօնեան, որու աստիճանին վսեմութիւնը մանկական մտքերու համար իսկ հասկնալի էր։

Փառք Աստուծոյ, այդ շրջուն պնակը 20 տարի կայ որ վերցուած է հօս տեղէն. և եթէ պնակը առաւելութեան մ'ըլլար, հիմա ուրախութեամբ պիտի գրէինք որ Ուրֆայի հայոց եկեղեցին 20 տարիէ ի վեր զրկուած է այդ «առաւելութենէն»։

Բայց բան մը կայ տակաւին. այն ալ հիմա մեզի տեղ կ'երեւի, եթէ չէք ըսեր թէ կը չափազանցենք.

Ժամարարին «պնակը» հիմակ ալ կուգայ կը նստի ժամուն դրան դիմացը և քահանան անոր կից գամուած՝ կը պարտաւորի զարպաս ընել մամոնային՝ կրկնելու պարտաւորուած՝ անհատնում «յիշեալ լիշէք»ները։

Արդար ըլլալու համար ըսենք սակայն թէ այս տգեղութեան քօչմերիչը ժողովուրդը ինքն է. չի համնիր տաճարին սկզբունքով վճարել. արժանաւորէն աւելի՝ մուրացիկին կուտայ։

Ասոր չատ պայծառ մէկ ապացոյցը տեսնուեցաւ 1878ին։

Լուսահոգի Տ. Ռուբէն և բարեհոգի Տ. Աբրահամ քահանայական կոչումը ստանձնելով այդ թուականին, ուսուցչական պաշտաման մէջ իրենց փափկացած զգացումը յարգել ուզելով, չեն յօժարիր պնակ ի ձեռին մուրացիկի դիրքին մէջ կանգնիլ ժողովուրդին դիմաց։

Ուստի ասոնց համար եկեղեցւոյ դրան մէջ կը զետեղուի զոյգ պնակ մը, վրան՝ միանգամ ընդ միշտ գրուած «յիշեալ լիշէք»ն ալ։

Ժողովուրդը ծանուցումով մը կը հրաւիրուի նոյն քահանաներու ժամարարութեան կարգին՝ զոյգ պնակը ձգել իրենց հոգեւոր տուրքը։

Բայց մէ՛կ, երկո՛ւ, ալ կը հասկցուի բանը. ժողովուրդը իր գրեթէ դատարկ թողած անխօսուն պնակովը՝ տուած էր հետեւեալ որոշ պատասխանը.

—Չեմ վճարեր այն Տէրտէրին, որ «հպարտացած» ձեռքը ինծի չերկնար։

Մնացածը կը գուշակէք։

Հիմա հարկ չէ՞ հարցնել, եթէ կրօնականները ժողովրդեան բարքը ազնուացնելու կոչումը ունին, այս վերջինին քահանայից դէմ կատարած հակադարձ պաշտօնը ինչո՞վ կրնայ արդարանալ։

Մաղթենք որ չուշանայ այն ժամանակը, յորում ժողովուրդը աւելի բանաւոր և փոխադարձ պատուապահ միջոցներով կատարէ իր պարտքերը, և պնակը՝ իր սրբավայրին մէջ անվայել շուկայովը՝ բոլորովին անհետի տաճարին ներսէն ու դրսի սրահներէն։

Ուրֆա Գ. Կ. Ո.

ԲԱԶՄԱՆԴԱՄ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐ

Քանատայի մէջ կառավարութիւնը կանոնաւոր կերպով պարգեւ կուտայ բազմանդամ ընտանիքներու։ Այս սովորութիւն սկսաւ երբ տակաւին Քանատա Ֆրանսացւոց ձեռքն էր։ Լուի ԺԴ-ի իշխանութեան ժամանակ հրովարտակ մը ելաւ տարեկան 12 անգղ. ոսկի ռոճիկ տալ Քանատա բնակող ամէն ընտանեաց հօր որ տասը զաւակներ ունի, և 16 ոսկի՝ տասներկու զաւակ ունեցող հօր։

Այս սովորութիւն վերստին հաստատուած է Քուիպէք գաւառին մէջ, թէպէտ բազմանդամ ընտանիքներու տրուած օգնութիւնը ոչ թէ ոսկի է հիմա, այլ երկիր։ Ամէն բնիկ կամ քաղաքացիի արտօնութիւն վայելող Քանատացի, որ Քուիպէք գաւառին մէջ կը բնակի, և կարող է հաստատել թէ հայր է օրինաւոր ամուսնութեամբ ծնած տասներկու ողջ զաւակներու, տեղային կառավարութիւնը չորս հարիւր արտավար հող կուտայ։ Կառավարութիւնը այս կերպով գրեթէ երեք հարիւր վաթսուն հազար արտավար հող տուած է. վասն զի հազար եօթը հարիւր քառասուն մարդիկ եկած և հաստատած են թէ տասներկու կամ աւելի զաւակներ ունին։

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՓԻԶ ԼԱՆԿՈՒԱՐԴ

Բ.

ԷՆԿԱՏԻՆ Յուլիս 31

Լանկուարդ այցելելու համար կանուխ մթնշաղին պէտք է ճամբայ ելլել։ Արեւուն ելլելէն քանի մը ժամ վերջ գրեթէ միշտ մշուշներ կը տարածուին հորիզոնին վրայ և հեռաւոր տեսարանները մասամբ կը ծածկեն։

Ճաշարանին մէջ լոյսերը կը վառին. և սպասաւորը պատրաստ է վաղայարոյցներու նախաճաշիկը տալու։ «Կարծեմ առաջինն ես եմ այս առաւօտ» կը հարցնեմ. —«Ո՛չ, պարոն, ձեզմէ առաջ քանի մը խումբեր եկան ու մեկնեցան»։ Ինծ սեղանակից են գերմանացի ընտանիք մը, հայրն արդէն քիչ չատ կորաքամակ. մայրը քիչ չատ ալեւոր. երկու մատղաչ դստերք և երկու ալ պատանիներ, երէկ Փիձն ելած էին. այսօր աւելի երկար ճամբորդութեան մը պիտի ձեռնարկէին. միշտ հետիոտն. Տիավոլէցայի շրջանը պիտի կատարէին։ Ինծ սեղանակից է նոյնպէս անգլիացի կղերական մը։ Զգայնութեամբ ու քնատութեամբ կը նեղուիմ, կ'ըսէ այս մարդն ալ, բայց ամէն օր տասը ժամ և աւելի՝ ամենէն դժուարին լեռները մագլցելու չափ ուժ ունի։

Բայց ինչ որ հօս ինչպէս այլուր ի Զուիցեր մասնաւոր ուշադրութիւն կը գրաւէ. անգլիացի կանանց ու օրիորդաց անակնկալ չարքաշութիւնն է։ Այս խարտեաշագեղ պարմանուհիք զօրս իրենց փափկութեամբը միայն իրենց ճոխ սրահներուն յանկուցիչ զարդերն լինելու պատշաճ պիտի նկատէինք, մէկ կողմ կը թողուն իրենց մետաքսեայ շրջազգեստն ու թափանցիկ շղարշները, կը զգենուն իրենց լերանց համազգեստը, ձեռք կառնուն իրենց Ալպեան ձողն, և առնական կորովով լեռնէ ի լեռ ու հովտէ հովիտ կը թափառին։ Դիւրին է եզրակացնել թէ ի՛նչ բարերար ազդեցութիւն մը կը ներգործէ այս իրենց վրայ ֆիզիքապէս և բարոյապէս։ Երէկ անգլիացի պարոնի մը հետ կը խօսէի իրենց ազգային մարմնամարզիկ խաղերուն վրայ, որոց ո՛չ նուազ կը մասնակցի գեղեցիկ սեռն. և ինծ կը բացատրէր թէ ինչպէ՛ս այդ խաղերը մեծապէս կը նպաստեն իր ազգակցաց ֆիզիքական և բարոյական կորովին։

Անընդհատ վերելք մ'է այս ճամբորդութիւնն ի Լանկուարդ օձապտոյտ շաւիղներէ, որոց մէկ մասին վրայ կարելի է ձիով երթալ։ Այդ տեղէն վեր ամէն մահկանացու իր սրունքներուն միայն կրնայ ապաւինիլ։ Սրածայր գագաթ մ'է Լանկուարդ որ կը ցցուի մեր առջեւ կապուտակ երկնից դէմ՝ պանծալով ահագին աշտարակի մը նման։ Իր սեպ կողերն, ապալերկ, հիւրամերժ, խարխլած ժայռերու կոյտերով ծածկուած են, ոչ տունկ մը կը բուսնի հօն և ոչ ալ փոքրիկ ծաղիկ մը կամ խոտի շիւղ մը կրնայ սնունդ գտնել այդ ապառաժուտ կողերուն վրայ։ Եթէ ագռաւն մինչեւ հօդ բարձրանար, հաճոյք չպիտի զգար թառելէ այդ անհրապոյր գագաթին վրայ, և թերեւս մողէսն ալ մերժէր մագլցիլ այդ չոր ու ցամաք ժայռերէ վեր։

Այլ սակայն ինձմէ առաջ և ինձմէ վերջ երկսեռ խմբակներ կան որ հեւ ի հեւ դէպ ի հօն ուղղած են իրենց քայլերն։ Կարծես ուխտաւորաց խմբակներ են, որ քաջածանօթ սրբավայր մը կ'երթան այցելել։ Գերմանացի երիտասարդ դասատու մը նոր աշխուժիւ լեցուն կուգայ կանցնիլ ինձմէ արագաքայլ յայտնի գոհունակութեամբ մը, և ընդհուպ ժայռերու ետեւ կ'անհետանայ։ Կը նախանձիմ իր ուժին, բայց վստահ եմ որ կարելի չէ իր այդ փութկոտ քայլերն չարունակել մինչեւ վերջ։ Արդարեւ վերը ժայռի մը ետեւ նստած կը գտնեմ զինքը շօգոլայի կտոր մը կրծելով, և իր աչքերը մարած, խոնջած։ Իր այս փորձառութենէն խրատուած պիտի չափաւորէ անշուշտ այսուհետեւ իր փառասիրութիւնը. երբ այսքան սեպ լեռն ի վեր ելնել կը փորձէ։ Ուրիշ երիտասարդներ ալ կուզան կանցնիլ իրենց նախորդներն ետեւ թողելու փառասիրութեամբ։

Շատ խեղճուկ ու մելամաղձիկ գոհացում մ'է իմ վիրաւորեալ ինքնասիրութեանս՝ անցնիլ նուազ առոյգ տարեցներէ և նուազ կորովի քանի մը կիներէ, որոց քայլերը չուտ մը դանդաղիլ սկսած էին։ Մանաւանդ գիրուկ կին մը, որոյ մանկամարդ հասակին յիշատակներ միայն մնացած էին իրեն, ճամբուն եզերքն ընկողմանած էր կիսամեռ։ Իր ամուսինն որ իրեն կ'ընկերանար, ոչ աւելի մատաղատի և զօրեղ, անկարող ո՛ր և է օգնութիւն մատուցանելու իրեն՝ կը նայէր անհնարին։ Հոգին յօժար բայց մարմինը տկար։

Երեք ժամու չափ այսպէս վեր, վեր, միշտ դէպի վեր ելլելէ վերջ կը հասնինք լերան կոնին։ Մեր դիմաց կը տարածուին Պեռնինայի և Ռօզէկի լերանց խումբերն և իրենց սառնորաններն։ Մեզմէ վար կան ձեան գանգուածներ։ Շատոնց արդէն բաժնուած ենք բուսականութեան սահմաններէն։ Հեռուն դէպի ձախ և դէպի աջ քանի մը նոր գագաթներ կ'սկսին ի յայտ գալ առաւօտեան շողերով ողողուն։ Այս գահավէժ կոնէն վեր պիտի ելլենք, ժամէ մ'աւելի ճամբայ ունինք դեռ։ Մերթ ժայռերու ճեղքերու մէջէ կ'անցնինք, մերթ քարի հատորներով շինուած սանդուխներէ կը բարձրանանք։ Վերը Լանկուարդի խոժոռ գագաթը, վարը խորխորատը։ Թալուկի ենթակայ անձանց համար խոհեմութիւն չէ փորձել զայն։ Արեւն ալ որ չատոնց արդէն բարձրացած էր հորիզոնէն վեր, հօս մեր վրայ կը դեղու առատօրէն իր ջերմ ճառագայթներն։ Բարեբաղդաբար օդն զով է, և տեսարաններն ալ մեր շուրջն հետզհետէ աւելի հրապուրիչ, այնպէս որ ուրախութեամբ կանգ կառնունք մերթ թէ չունչ մ'առնելու և թէ մեր աչքերը պահ մը մեր չուրջն ածելու համար։

Գագաթին վրայ ենք վերջապէս։ Տեսարանն որ յանկարծ կը պարզուի մեր առջեւ, և այն խորին տպաւորութիւնն որ կը ներգործէ մեր վրայ, ամենէն ճարտար գրիչն իսկ կարող չէ նկարագրել։ Համայնատարած ծով մը անհամար լերանց, որոց սպիտակ գագաթները փրփրադէզ կոհակներ կը յիշեցնեն։

Ճիշդ մեր ոտից տակ կան քանի մը լճեր, մին գրեթէ բոլորովին սառած է, միւսը սեւ ու մթոր գոյն մ'ունի, միւսն ալ կապուտակ գոյնով մը կը պսպղայ։ Քիչ մը հեռուն հիւրանոցը Պեռնինայի կիրճին որ դէպ ի Աւստրիա և դէպ ի Իտալիա կ'առաջնորդէ։ Քանի մը հովիտներ իրենց օձապտոյտ չաւիղներով։ Քանի մը գիւղեր որ հեռուն կը նշմարուին և բոլոր մեր չուրջը Թիրօլի, Լոմպարտիոյ, Բիէմոնդի, Կրիզոնի և աւելի հեռուն Սավուայի լեռներն, որոց մին կը բարձրանայ միւսին գլխն, որքան հայեացքը կրնայ տարածուիլ։

Փիձ Լանկուարդ գրեթէ 11 հազար ոտք բարձրութեան կը հասնի։ Իր գագաթին վրայ հազիւ կրնան քառասուն անձինք սեղմուիլ։ Եւ այս նեղ գագաթին մէկ կողմը երկաթեայ ձողերով կախուած տնակ մը կայ, ուր այլ և այլ ուտելիքներ ու ըմպելիքներ կը ծախուին, և բոլոր շրջապատն ամրակուռ ցանկով մը պաշտպանուած։ Գրեթէ բոլոր տեղը գրաւուած է. գերմաներէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն, իտալերէն կը լսուին խառնիխուռն։ Ոմանք սեղանիկի մը չուրջը բոլորած իրենց անօթութիւնն ու ծարաւն յագեցնելու կ'զբաղին։ Այլք իրենց անունները կ'արձանագրեն այցելուաց տետրակին մէջ։ Ուրիշներ ալ յատկապէս պատրաստուած նամակի թուղթի վրայ, զոր կրնաս հօն իսկ գնել, քանի մը տողեր կը գրեն, իրենց բարեկամաց հետ այսպիսի բարձունքէ մը հաղորդակցելու հաճոյք վայելելու համար։ Այս նամակներն ընդունելու համար նամակատուփ մ'ալ կայ հօն։ Շատեր ալ իրենց դիտակը չեն հեռացներ իրենց աչքերէն. մինչդեռ իրենց բարեկամներն ալ համայնատեսիլ պատկերի մը վրայ կը կարդան այլ և այլ լերանց անուններն ու նոցա բարձրութիւնն։ Օդը բարեբաղդաբար չատ յստակ է և հեռուն, հեռուն, մատնանիշ կ'ընեն ինծ՝ չողչողող գագաթ մը որ Մոն Պլանն, Ալպեանց վեհապետն է կ'ըսեն։

Ժամէ մ'աւելի կը կենամ հօս, աչքերս չեն յագենար յառելէ երկիւղած հիացմամբ այս տեսարանին վրայ որ Արարչին փառքն և նորա մատանց գործութիւնը կը պատմէ։ Նմանօրինակ բազմաթիւ տեսարաններու վրայ յառած էին արդէն աչքերս այլուր. բայց այս ինծ այնպէս կը թուէր թէ կը գերազանցէր ամէնն իր անօրինակ մեծութեամբ։ Դժբախտաբար կարելի չէ բառերով ընթերցողաց աչաց առջեւ արտադրել տեսարանն, որ այժմ մտացս առջեւ կը ներկայանայ, երբ այս տողերը կը գրեմ հապճեպաւ։

Սպիտակ մշուշն կ'սկսի հետզհետէ սփռուիլ հեռաւոր հորիզոնին վրայ։ Տեսութեան ծիրն կ'անձկանայ հետզհետէ, և բացակայ լերանց գագաթներն ամպոց մէջ ծրարուելով անհետ կը լինին մի զմիոջ զկնի։ Եւ մեք կը սկսինք իջնել լեռն ի վայր, էջն, դէթ առաջին մասն, այնքան դժուարին և աւելի թալկացուցիչ քան ելքն։ Մինակ ելած էի, և հիմա կ'իջնեմ քանի մը ընկերներով որոց հետ գագաթին վրայ ծանօթացայ։ Եւ ի՜նչ տարօրինակ ընկերութիւն մ'էր, զոր կազմած էր դիպուածն. — Համպուրկցի վաճառական մը և իր որդին, գերմանացի մը Վէնէցուէլայէն, երաժշտութեան փրոֆէսոր մը Ցիւրիխէն, զուարթ մարդ մը, և իր դուստրը, և հայ մը։ Ա.

* * *

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (46)

ԺԻՒԼ ՏԸ ԿԱՍԹԻՆ

ԲՕԼԻՆ ՏԸ ՄԵՐԻԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ժինա եւս նշմարած էր չոզարձակ մօրուքով, վարդագոյն այդ բարձրահասակ երիտասարդը, որ քանի մը օրէ ի վեր իր բոլորտիքը կը դառնար... Ժպտեցաւ երբ տեսաւ անոր մօտենալը ու հետը խօսիլը, և որովհետեւ ան ալ իրեն պէս նկարիչ էր, հարկ չտեսաւ խիստ վարուիլ անոր հետ... Խօսակցեցան իբրեւ ընկեր, նոյն կրօնքին՝ արուեստին՝ մոլեռանդներն։ Իրարու յայտնեցին իրենց ճաշակներն, իրենց ներշնչումները, պատմեցին իրենց կեանքը, և անանկ հաճոյք մը զգացին երկու հոգիներու այս առաջին բացումէն որ պահապանները ստիպուեցան արտաքսել զանոնք թանգարանէն։

Երբ իրարմէ բաժնուեցան, իրարու մասին գիտէին էական բաները։ Երկուքն ալ աղքատ էին, ընտանեզուրկ, ձգուած Փարիզի քարայատակին վրայ՝ դիպուածին ձեռքը, իրենց ապրուստը ճարելու համար ստիպուած էին ընդօրինակութիւններ ընելու կամ պատկերներ գծելու՝ Ռիվօլի փողոցին վաճառականներուն համար՝ 12 հատը սա չափի, սպասելով որ անուն մը չինեն և կարենան ծախել իրենց նկարները...

Դժբախտութեան և յոյսերու այս հաւասարութիւնն անմիջապէս համակրելի ըրաւ զանոնք իրարու. բայց արդէն համակրանքէ աւելի էր ինչ որ Արտինի կը զգար մանկամարդ նկարչին համար. —Կը մտածէր որ եթէ կարենար զայն հաղորդ ընել իր ուրախութիւններուն, իր նեղութիւններուն, իր պայքարներուն, երկրիս ամենէն երջանիկ մարդը պիտի ըլլար... Բայց աղջիկը կուզէ՞ր զինքը, և եթէ սիրոյ վրայ խօսէր անոր՝ չպիտի մերժուէր, և այս յանդգնութիւնը վերջ չպիտի դնէր սկսուած փոքր վէպին, երկուքին միջեւ չպիտի փորէր անդունդ մը ուսկից չպիտի կրնար անցնիլ։

Այս երկիւղով, անոր հետ իբրեւ ընկեր, իբրեւ բարեկամ խօսելու համար իրեն տրուած լռին արտօնութիւնը կորսնցնելու երկիւղով, երիտասարդը չէր համարձակեր բանալ իր սիրտը։ Կը չարունակէր ծածկել իր տարփանքն իբր թէ իր աչքերն, իբր թէ իր ամբողջ անձին դողդղումն՝ երբ անոր մօտենար, երկար ատենէ ի վեր խօսած չըլլային իր կողմէ։

Հիմակ Լուվրէն դուրս ուրիշ տեղ կը տեսնուէին։ Բնութեան վրայէն ուսումնասիրութիւն ընելու պատրուակով, միասին քանի մը պտոյտներ ըրած էին Փարիզի շրջակաները, Ժուանվիլի և Սէն-Մանտէի կողմը. ճամբայ կելլային քիչ մը պաշարով զոր կը լափէին ծաղկաւէտ խոտին վրայ, ծառերու ճիւղերուն մէջէն անցնող ոսկեգոյն փոշիէն լուսաւորուած... իրենց էութիւնն հալիլ կը զգային փոխադարձ գորովանքի մը մէջ... Եւ տակաւին իրարու չէին յայտնած իրենց սէրը... Երբեք Արտինի այդքան երջանիկ չէր զգացած ինքզինքը, և կը վախնար որ անխոհեմ բառով մը կը չքացնէ այդ երանութիւնը... Կը թուէր իրեն թէ կ'երազէ և կը վախնար միշտ արթննալէ այդ գեղեցիկ երազէն...

Սակայն, օր մը երբ Վէնսանի անտառին մէջ առուակէ մը կանցնէին և երբ անոր օգնելու համար երիտասարդը բազուկներուն մէջ առած էր Ժինան ու թեթեւ փետուրի մը պէս կը վերցնէր զայն, ուզածէն աւելի սեղմեց իր բազուկները և չկրնալով զսպել ինքզինքն ըսաւ.

—Օ՜հ, ամբողջ կեանքիս մէջ միշտ այսպէս բռնել կուզէի ձեզ։

Եւ երբ թէ զղջար իր ըրած շարժումին, արտասանած խօսքին վրայ, երբ թէ այդ մարմնին հետ շփումը այրած ըլլար զինք, անմիջապէս գետին դրաւ զայն։

Աղջիկը կարմրած էր, յուզուած։

Տերեւի մը պէս կը դողդղար Արտինի։

Երկչոտ ակնարկ մը ուղղեց անոր, և երբ թէ կշտամբանք մը կարդացած ըլլար անոր դէմքին վրայ, ծունկի վրայ ինկաւ։

—Ներեցէ՛ք, կակազեց, ներեցէ՛ք... ներեցէք եթէ ձեզ նախատեցի. լեցուն սրտէս դուրս թռչած աղաղակը չկրցայ զսպել։

Աղջիկը անոր նայեցաւ ժպտելով և ըսաւ.

—Ուրեմն կը սիրէ՞ք զիս։

Երիտասարդը քիչ մնաց որ երջանկութենէն ուշաթափ և ջերմութեամբ պատասխանեց, գինով, խենդ.

—Օ՜հ, այո, կը սիրեմ, բոլոր հոգւովս կը սիրեմ, բոլոր զօրութեամբս... Երդում ըրած էի երբեք չըսել ձեզ, երբեք չհասկցունել իմ զգացմունքս։

—Եւ ինչո՞ւ համար։

—Վասն զի դուք չէք սիրեր զիս։ Վասն զի ա՛լ չպիտի ուզէիք տեսնել զիս...

Աղջիկը նորէն անոր նայեցաւ։

Աչքն ուրախութենէ և տարփանքէ կը չողար։

Մեղմիւ ըսաւ.

—Ինչէ՞ն գիտէք։

Այն ատեն բազուկներուն մէջ բռնեց աղջիկը, խելայեղ, յափշտակուած։

Ա՛լ չէր գիտեր թէ ինչ կ'ընէր, ինչ կ'ըսէր։

Կը կրկնէր, անգիտակից, ինքիրմէ ելած.

—Իրա՞ւ, կը սիրէ՞ք զիս... իրա՛ւ, չէ՞ք խաբեր զիս... դուք իսկ չէ՞ք խաբուիր...

—Չեմ գիտեր, ըսաւ աղջիկը, թէ կը սիրե՞մ ձեզ... Չեմ գիտեր թէ ինչ է սէրը, բայց ինքզինքս երջանիկ կը զգամ երբ ձեզ մօտ գտնուիմ, և երբեք չէի ուզեր բաժնուիլ ձենէ...

Արտինի, հիացած, ըսաւ.

—Կը սիրէ՛ք զիս...

Եւ աւելցուց.

—Գիտէ՞ք ինչպէս կրնանք երբեք չբաժնուիլ իրարմէ. կինս եղէք, իմ ամենասիրելի... իմ օրինաւոր կինս...

Եւ մանկամարդ աղջկան ոտքն ինկաւ պատասխանին սպասելով։

Ժինա ձեռքն անոր երկարեց.

—Աւասիկ ձեռքս, ըսաւ։

Երիտասարդը բռնեց զայն, համբոյրներով ծածկեց և ոտքի ելաւ. Ամէն բան կ'երգէր անոր մէջ... Ամէն բան կը ճառագայթէր, ամէն բան կը բոցավառէր... Աւելի երջանկութիւն կար իր սրտին մէջ քան երկինքը։

Ամիս մը ետքը ամուսնացան։

Երեք տարի միասին ապրեցան, դրախտային երեք տարիներ. Զէին թողուր զիրար... միասին կաշխատէին. իրենց նկարները ցուցադրուած էին որք կը սկսէին ծախուիլ... Մոնմարդր կը բնակէին. մաս կը կազմէին այն արուեստագիտական գաղթականութեան որ թառած է Փարիզի այդ կատարին վրայ։ Ապագան կը ժպտէր իրենց, և ամէն բանէ աւելի զիրար կը սիրէին. կը սիրէին ինչպէս առջի օրը, առջի օրուընէ աւելի, վասն զի աւելի աղէկ կը ճանչնային զիրար, աւելի սերտիւ իրարու կապուած էին, մարմնով, սրտով, մտածումով, արուեստական ու հոգեկան ներշնչումներով։

Ցետոյ օր մը, օր դժբախտութեան, ամէն բան փլչած էր... ամէն բան մարած էր։

Ժինա՝ Փարիզի մէջ բաւական երկար պտոյտէ մը տուն դարձած էր ամուսնոյն հետ։

Ցրտած կը զգար ինքզինքը... Սարսուռներ կը ցնցէին զայն... Ջղաձգել... գլուխը ծանր էր... Պառկեցաւ...

Զբաղեցնելու համար անկէ, Արտինի գնաց հաստատուեցաւ անոր անկողնին քով և սկսաւ նկարել։

Ժինա կը տրտնջար կողին ու երիկամունց մէջ խուլ ցաւեր զգալուն։ Սաստիկ ծարաւ մը կը լափէր զինքը։

Արտինի սկսաւ մտահոգիլ, բժիշկ մը կանչել տուաւ և քանի մը ժամ ետքը Ժինա հազիւ կը ճանչնար իր ամուսինը։

Բժիշկը թոքային բուռն համախառնում մը գտած էր։

Խեղճ մանկամարդ կինը կորսուած էր։

Արտինի խենդ դարձած էր։ Չէր ուզեր հաւատալ իր դժբախտութեանը։ Կը կարծէր թէ կ'երազէ, թէ զարհուրելի մղձաւանջի մը խաղալիքն է... Առտուն Ժինա քաջառողջ էր... Կը խօսակցէր կը խնդար իր հետ... և հիմակ պիտի յափշտակուէր իր ձեռքէն ընդմիշտ։ Անկարելի էր, հրեշութիւն մը կար այս բանին մէջ զոր չէր կրնար ըմբռնել... Բազուկները կը զալարէր, մօրուքն ու մազերը կը փետտէր, կուզէր ստիպել կինն որ խօսի իր հետ, իրեն նայի, ճանչնայ զինքը... Կուզէր մաքառիլ ախտին դէմ, պաշտպանել կինը, փրկել զայն։ Անհնարին էր որ այդքան չուտ, այդքան անողոք կերպով կորսնցնէր զայն։

Կը պաղատէր երկնային և մարդկային ամէն զօրութեանց, կը ծնրադրէր բժիշկին առջեւ երդուընցնելու զայն որ պահպանէ այդ կինը զոր ամէն բանէ աւելի, իր կեանքէն իսկ աւելի կը սիրէր...

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ ՕԳՈՍՏ. 3/15 1895

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԳԱՒԱՌԱՑԻՆ ՍՈՎՈՐՈՅԹՆԵՐ

ԹՈՒՂԹ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՌ ՄԵԼԻՏԻՆԵՑԻՍ

Կը յիշէ՞ք Մալաթիոյ Հայոց Կեանքէն խորագրով խմբագրական մը, (*) յորում կը քննէինք Մելիտինեցի ազգայնոց ամուսնական և ընտանեկան կարգ մը հետաքրքրաշարժ սովորոյթներն, և զանոնք չափաւորելու մտքով տեղական յանձնաժողովոյ մը դրած կանոններն աչքէ անցունելով, սահմանուած պատիժներուն ինչ ինչ տարապայման խստութիւնները մատնանիշ կ'ընէինք։

Այն խմբագրականը կարդացեր են մեր Մելիտինեցի ազգայինք, և իրենց մէջէն ամենէն ուշիմ մէկն Աղաւնի ստորագրութեամբ Փունջի վերջին թուով պատասխան մը գրեր է, որ շահեկան է ոչ թէ իր հերքումներով, այլ նոր և մին քան զմիւսն հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններով զորս կը բերէ՝ նոյն ամուսնական և ընտանեկան սովորութիւններուն վրայ։

«Նորածին մանկան ի տես կամ ի շնորհաւորութիւն գնացող ազգական կամ բարեկամ կանանց թիւը մինչեւ 50ի կրնայ հասնիլ. մանկան ծնողք չկրնալով զայնս իրենց տան մէջ տեղաւորել, կը ստիպուին մէկ մասն ալ դրացւոյն տանը տանիլ՝ յայնժամ նոքա ալ իրենց արժանապատուութիւնը վիրաւորուած զգալով կը տառին, իրարու տուն չեն երթեւեկեր, իրարու հետ չեն խօսիր ու չեն հաշտուիր։ Երանի՜ թէ մանկան ծնողք զանոնք տեղաւորելու չափ տեղ ունենային, և կշտացնելու չափ ալ հաց՝ որ պարտքի տակ չմնային։ Ի տես գնացող կանանց կաթն ու կաթնեղէնը, գաթան ու սինին (տեսակ մը խմորեղէն ; զորոց (°) ամենէն անհային համար մէկ ոսկիի ծախք կ'ըլլայ) մանկան մայրն ունէր, որ մանկան անունը ըլլայ։ Ատոր «անուշի աղա» կ'ըսեն, (ինչ «թէյին պաշ»,) որ այնչափ բազմութեան մէջ ո՛վ ունելը յայտնի չըլլար։»

Աւաղ մեծամեծ չարիք՝ անանկ մարդոց համար որ ուրիշ հոգ ունենալ չեն թուիր։ Բայց կը հարցնենք թէ այս չարիքները դարմանելու համար կ'արժէ՞ եկեղեցական բանադրանքի ենթարկել «յանցաւոր» կողմերը, մկրտութիւն, պսակ, Ս. Հաղորդութիւն զլանալ անոնց, ինչպէս կը սպառնայ իրենց հռչակաւոր կանոնագիրն, որ այնքան զուարճութիւն պատճառեց Վոսփորի ափանց վրայ։

* * *

Կէտի մը վրայ շնորհակալ ենք Պրն. Նամակագրին՝ բացատրած ըլլալուն համար այն հրաշակերտին մութ մնացած մէկ հատուածը։ Կ'ըսէ թէ նշանախօսութեան առթիւ Մելիտինեցի փեսին կողմէ աղջկան կողմին տուած ոսկին «Պաշլըք» չէ, այլ խօսեցեալ օրիորդին առ ի զարդ գործածելիք Մահմուտիյէ, Եիւզլիւք ոսկիներ են, զորս պսակումէն յետոյ դարձեալ հետ փեսին կողմը կը տանի։ Մելիտինեցիներուն կանոնագիրը կը պահէ այս սովորոյթ, ու կը չատանայ ոսկին քանակութիւնը չափաւորելով, բայց կ'արգիլէ նոյն առթիւ աղջկան ծնողքէն զատ ուրիշներու ոսկի տալը։

«Վասն զի այն տաեն օրիորդին ազգականներն եւս իրաւունք ունեցած պիտի ըլլան խնդրոյն համաձայնութիւն տալու և չտալու։ մինչ այդ իրաւունքն աղջկան հօրն ու մօրն է, ի՛նչ իրաւունք պիտի ունենան օրիորդին հօրեղբայրն ու քենին խառնուելու խնդրոյն երբ իրենց ոսկի չտրուի։

«Աստ հարկ կը համարիմ նշանակել նոյն իսկ այս օրեր պատահած դէպք մը, որ տակաւին վերջացած չէ։ Ա...ին աղջկան ձեռքը Բ...ին և Գ...ին տղին կ'առնեն տալ. օրիորդին հայրն ու մայրը կը հաճին Բ...ին տղին տալ։ Իսկ երբ ոսկի ցրուել կը սկսին՝ օրիորդին հօրեղբայրները չեն առներ, անոնք ալ Գ...ին տղին տալ կը հաճին, և ահա խառնակութիւն մ'է որ կը սկսի ծագիլ։ Հօրեղբայրները քահանայի մը հետ կ'երթան ու կը հրամայեն աղջկան որ դուրս ելնէ. չելներ, կը ստիպեն. «ինչ որ պիտի ըսէք՝ դուրսէն ըսէք, ես կը լսեմ» կ'ըսէ։ Զայս տեսնելով հօրեղբայրները՝ սպառնալեօք կը մեկնին, յանալով որ առեւանգեն։ Տակաւին օրիորդն ո՛չ միոյն և ոչ միւսին տրուած է, կը խնդրուի Բ. Ք.էն որ գայ և այս խնդրոյն վերջ տայ։»

Կ'արժէ՞ տասը համար մինչեւ Մալաթիա երթալ, մի՛նչեւ անգամ այս տաքերուն։

Մնաց որ, Հայ մը աւելի կամ պակաս Մալաթիոյ մէջ, բարքերն զգալի փոփոխում մը պիտի չկրեն, երբ գաղափարները դեռ այնքան յետնեալ են հոն որ հօրեղբայրներ ու քենիներ աղջկան հօրմէն ու մօրմէն աւելի խօսքի կը խառնուին։

«Տասն ամիս առաջ Գ. աղան իւր ամուսնութեան ժամանակ 10 օր հարսանեաց հանդէս կատարելէ յետոյ՝ պսակադրութեան տանն թախտէ կոճերն բերել տալ և սափոյ տակ ցանից այս ու այն կողմ։ Ամբողջ ծախքն առնուազն 70—80 ոսկիի կը հասնէր։ (Ծո՛վ ըսէ բանն՝ «ափով ստակ» ցանողի մը համար մանաւանդ։) Ց. աղան ալ իւր տղան ամուսնացնելու ժամանակ 14 օր հրաւէր տուաւ տեղւոյս երեւելի անձանց։ Քաղաքիս մէջ գրեթէ մարդ չմնաց որ հարսանեաց հանդէսին ներկայ չգտնուի։ Ծախքը 100—120 ոսկիի կը հասնէր։ Անոնք հարուստ են, անոնց ջուրը կուգայ, ջաղացքը կը դառնայ, ուզածնին թող ընեն. իսկ Թ... աղբարը ի՞նչ ընէ. դրամ չունի, անոր ալ տղան չափահաս է. 30 տարեկան եղեր է. ամուսնացնելու համար 50 ոսկի պէտք է առնուազն։ Հողմով դարձած ջաղացքին ջուրը ո՛ւր տեղէն կուգայ։ Ուսկի՞ց կրնայ գտնել Թ. աղբարը 50 ոսկին. վարկ չունի որ փոխառութիւն ընէ. չատ չատ՝ իւր փլած պատերով հիւղակը գրաւ կը դնէ, հուսկ ապա զայն ալ պարտատիրոջ տալով կ'ազատի պարտքէն։ Եթէ այս ամենը չընէ, ամօթ է, մեծ ամօթ է։ Այս չէ՞ պատճառը որ Մելիտինէի մէջ 30—38 տարեկան երիտասարդներ չատ կան դեռ չամուսնացեալ։»

Հոս Պրն. Նամակագիրը խորունկ խոկումներու մէջ կը մտնէ, և քանի մը կարեւոր կէտեր իրաւունք հետ կը շօշափէ։

Նախ և առաջ, միայն Մելիտինէի յատուկ չէ որ հարուստներ ճոխ հարսանիք կ'ընեն, աղքատներն՝ համեստ։ Աստ ի Կ. Պոլիս մեր աչքին տակ, եւրոպական հիւրանոցի մը մէջ, հարուստ մը հարսնիք կը բնէ ու մէկ օրուան մէջ 300 էն 400 ոսկի ծախք կ'ընէ. անդին համեստանեակ զոյգ մը քանի մը տասնեակ ոսկիով իւր կենաց ամենէն փառաւոր օրը կը տօնէ։ Ո՞ւր լսուած է որ ընկերային դասակարգերուն այս անխուսափելի անհաւասարութեան պատճառաւ հարսնիքներն ետ մնան։ Անհաւասարութիւնն անոնց ամեն օրուան կեանքին մէջ է արդէն, ու միայն հարսնիքին օրը չէ որ երեւան կուգայ։

Ընդհանուր կերպիւ մը կարելի է ըսել թէ հարսանեաց առթիւ աւելորդ ծախքեր բեռ մ'են համեստ քաղքենիներու վրայ։ Ասիկա ճշմարիտ է աշխարհի ամեն կողմը։ Բայց այս մասին նոյն իսկ Պոլսեցիներուն մէջ մտնել սկսած պարզասիրութիւնը կրնայ օրինակ ըլլալ գաւառացիներուն, որք կարծենք իրաւունք չունին աւելի գոռոզանալու։

Մալաթիոյ յատուկ դժբախտութիւն մը եթէ կայ՝ սա է որ հոն ինչուան 30-38 տարու «տղայք» կը սպասեն եղեր որ իրենց հայրեր զիրենք կարգեն։ Այս մասին տարբեր կը խորհուի Պոլսոյ մէջ, և իրաւունքը Պոլսեցիներուն է։ Պոլսոյ մէջ Հայ մը չի կարգուիր մինչեւ որ չափահաս ու գործի մը տէր չըլլայ, և չափահաս ըլլալէն ետքն, իւր կամքով կը կարգուի, իւր ուզածին հետ կը կարգուի թէեւ իւր ծնողաց հաւանութեամբ. (առանց իրենց ծնողաց հաւանութեան կարգուողներ Պոլսեցիներուն մէջ լաւագոյն տիպարները չեն.) և ընդհանրապէս, իրենց ծախքով կը կարգուին հայ երիտասարդք Պոլսոյ։ Հօր թեւին տակ մնած՝ անոր դրամով կարգուողներն ամենէն առնական, ամենէն կորովի, ամենէն գործօն դէմքերը չեն Պոլսոյ Հայ հասարակութեան մէջ։ Իսկ թէ 30 էն ետքը Հայ մը իւր հօր դրամովը կին առնու Պոլսոյ մէջ՝ անլուր ըլլալու չափ հազուագիւտ է։

* * *

Մեր յունիս 21ի յօդուածով հարցուցած էինք թէ ո՞ր տրամաբանութեամբ հարսնառի երթալիք կիներուն միայն թուոյն չափ գրուած է, կանոնագրելով որ մէկ կին երթայ, իսկ այրերուն թուոյն չափ գրուած չէ։ «Երկու կին եթէ երթան, ո՞ր աւելորդ պիտի սեպուի և ենթարկուի «բարոյական պատիժներու»։

Պրն. Նամակագիրն համով հոտով պատասխան մը կու տայ մեզ։

«Մալաթիոյ հարսերուն ու օրիորդներուն ֆանթազիային հակառակ է՝ իբրու ջորիի վրայ հեծնելով հարսնառումի երթալ. անպատճառ ձի կ'ուզեն, եթէ ոչ՝ հարսանեկան լաթերն հանած լալով իրենց տունները կ'երթան։ Իսկ եթէ բարեբախտաբար ուզածնին ձի գտնուի (ասիկա անհնարին է. զի եթէ ձի գտնուի, փեսացուին կողմը որքան որ հարս, աղջիկ ու կին կան՝ ամբողջն ալ հարսնառումի պիտի երթան.) 25—30 հոգի կը հեծնան, և ամեն մէկ ձիու վրայ երկու հոգի։ Երանի՜ թէ ձի հեծնալ գիտնային։ Մէկն ալ պէտք է որ գրկելով ձիուն վրայ դնէ, ու ձիէն վար առնէ. ուրիշ մ'ալ պէտք է որ ձիուն սանձէն բռնէ որ հարսը կամ աղջիկը վար չիյնայ։ Բաց ի ասկէ՝ յառաջ կամ ետ կենալ կ'ուզեն. այս պատճառաւ չատ անգամ տեսնէք հարս, աղջիկներ, կամ խօսեցեալ օրիորդներ տունը և կամ եկեղեցին կը մոլորին՝ զիրենք գրկող ու ձի նստեցնող չգտնուելով։ Հարսանեաց մէջ երբ այս կը լսուի, աղէկէ մը կը բրդի, յայնժամ մտացուածը լաթերը կը հանէ, և տնտեսութիւնն անիծելով լալէն տուն կը դառնայ։»

Տեսա՞ք հիմա եղած բանը։ Խե՜ղճ Մելիտինեցի մանկամարդ հարսեր, դեռափթթ օրիորդներ, խաթունիկ ամուսնիկներ, որք զիրենք գրկող ու ձի նստեցնող ու դարձեալ գրկող և ձիէն վար իջեցնող չգտնելնուն համար դառնապէս կուլան, հարսանեկան լաթերնին կը հանեն, կը բզկտեն, մէկ կողմ կը նետեն և իրենց անտէրութիւնը կ'անիծեն։ Ո՞ր սիրտ կը դիմանայ այս ազդու տեսարաններուն։ Ուրեմն մեր Մելիտինեցի ազգայինք ա՛յս աստիճան կը մերժեն կնասիրութեան նախկրական կանոններուն, իրենց հռչակաւոր կանոնագրով իրենց տանձին ու խնձորին պարկեշտ ընելու տեղ, աւելի աղէկ չէ՞ր ընէր եթէ հոգ տանէին իրենց գեղեցիկ սեռին փափուկ սիրտն այսքան չարաչար չվիրաւորելու, ա՛յն փափուկ սեռին որ համոզի կ'ուզէ հեծնալ ոչ թէ իշու կամ ջորիի վրայ նստած, այլ ձիով, Ամազոններու նման։ Ա՜յնքա՞ն մեծ անպատեհութիւն մ'է այս հարսերուն, աղջիկներուն և տիկիններուն ձի նստիլ չգիտնալն, երբ տեղային սովորոյթը պարտ կը դնէ միւս սեռին՝ գրկել զանոնք և ձիու վրայ դնել, ու դարձեալ գրկած ձիէն վար առնուլ։ Ի՞նչ մեծ յոգնութիւն՝ ձիուն սանձէն բռնել՝ որ հարսը կամ աղջիկը ձիէն վար չիյնայ։ Այսպիսի յոգնութիւններէ զերծ մնալու համար է որ անխիղճ Մելիտինեցիք սոսկալի պատիժներով պայման դրեր են իրենց կանոնագրին մէջ որ եւսայի աղջիկներէն միայն մէկ հոգի հարսնառի երթայ։ Մեք կ'առաջարկենք այս թիւը գոնէ եօթնի բարձրացնել, . . . ի յիշատակ կանանց եօթն անուններուն որք կը պաշտուին Աստուածածնայ տօնին առթիւ։ Բայց կը խոստովանինք որ մինչեւ իսկ եթէ եօթնի տեղ ութ կին, հարս կամ աղջիկ երթային, պիտի փարատէինք մկրտութենէ, պսակէ կամ Ս. Հաղորդութենէ զրկման ենթարկել ձի նստիլ չափէն աւելի սիրող Մելիտինեցի հայուհիները։ Շատ չատ պիտի պարտաւորէինք զանոնք . . . ձի նստիլ սորվելու, որով ո՛չ միայն յափրացած Մելիտինեցիներ կ'ազատին հարսնիքի գացող կիներն, հարսերն և աղջիկները գրկելու և ձի նստեցնելու տարապարհակէն, այլ և ֆիզիքական չատ լաւ վարժութիւն մը մուտ կը գտնէ հայ իգական սեռին մէջ։

Բ. Ք.

(*) Արեւելք, 21 Ցունիս. թիւ 3,406։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՋԱՐԴ ՔՐԻՍՏՈՆԷԻՑ.— Շանկայէ կը հեռագրուի Օգս. 13ին թէ Չէնկ-Թուի կամ մէկ միսիոնարաց գործին առթիւ Չինու կառավարութեան քով Ֆրանսայի դեսպանին ըրած պահանջումները կարգադրուելու վրայ են։ Տ. Ցինոյն եպիսկոպոսն, անդամ երկուց կառավարութեանց կողմէ կարգեալ յանձնաժողովոյն, իւր չինացի պաշտօնակից ընդդիմութեան հակառակ, յաջողեցաւ բացորոշ վկայութիւններ ձեռք բերել Լիու փոխարքային և Թունկ իշխանին դէմ։ Չի կարծուէր որ այս գլխաւոր յանցաւորք կարենան մաքուր ելնել։ Բայց վերջապէս, իրողութեանց ասպարէզը Չինու մէջ է։ Ամեն բան պատահական է այդ զարմանալի երկրի մէջ, որ պատմութեան մէջ երեւցած ամենածանր պարտութիւններէն մին դեռ նոր կրեց, ու նորէն խելքը գլուխը չէ եկած։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Թայմս կ'ըսէ թէ Չինու մէջ քրիստոնէից ջարդին հարկ անհրաժեշտ կը կացուցանէ որ եւրոպական գլխաւոր Տէրութիւնք միաբանին՝ քրիստոնէից իրաւունքներն յարգել տալու համար Չինու կառավարութեան։ Այս միաբանութեան նախաձեռնարկ պիտի ըլլայ հարկաւ այն Տէրութիւն որոյ հպատակներն ամենէն աւելի վնասուած են։ Այս պարագայից մէջ, կ'ըսէ, բարոյական միութիւնը Չինու գործերուն մէջ որ մի քանի ամիս առաջ խանգարուած էր Անգլիոյ մեկուսի կենալովը՝ պիտի վերահաստատուի նոյն իսկ Անգլիոյ նախաձեռնութեամբ, և Չին պիտի պարտաւորուի գոհացում տալ բոլոր Եւրոպիոյ։

ՎԵՀ. ԹԱԳՈՒՀՒՈՅՆ ՃԱՌԸ վերջնապէս խմբագրուեցաւ և ընդունուեցաւ Անգլիոյ նախարարաց խորհրդոյն անցեալ ուրբաթ նստին մէջ, և Ն. Վեհափառութեան ստորագրութեան ներկայացուեցաւ այս երկուշաբթի Ուինտսորի պալատին մէջ։ Երէկ կարդացուած պիտի ըլլայ Խորհրդարանին մէջ, և անոր վրայ վիճաբանութիւնն այսօր պիտի սկսի։

ԵՈՒՆԱՍՏԱՆԻ գահաժառանգ Կոստանդիանոս իշխան, քեռայր Վիլհէլմ կայսեր, քանի մը բարձրաստիճան հելլէն սպայից հետ Ֆրանսա պիտի երթայ քիչ օրէն, և ուշի ուշով պիտի հետեւի ֆրանսական բանակի մեծ ռազմափորձերուն։

Պ. ՎԼԱՆԿԱԼԻ, Հռոմայ ռուս դեսպանը, Փարիզի դեսպան պիտի ըլլայ եղեր Պարոն Մօրէնհայմի տեղ։ Պ. Վլանկալի ժամանակաւ Կ. Պոլսէ Ռուսիա գացած յոյն գերդաստանէ մը սերեալ է, և ժամանակակից ռուս դիւանագիտաց ամենէն կարողներէն մին կը նկատուի։

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ուսուցիչք միջազգային համաժողով մ'ըրին այս օրերս Մունիխի մէջ, և կոյրերը կրթելու և անոնց ուսմունք սորվեցնելու մասին իրենց անձնական փորձառութիւններն իրարու հաղորդեցին։ Ցաջորդ համաժողովն 1898ին պիտի ընեն Պերլինի մօտ ի Ստէկլից։

ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԻ ՄԸ ՍՊԱՆՈՒՄԸ. —Փէշթայէ կը ծանուցուի թէ Հասս և Տեօյչ պայմանագրական մեծ տան ընկեր Լուտվիկ Տեօյչ անցեալ չորեքշաբթի բէօվրէր հարուածով մը սպանեցաւ իւր գրասենեակին մէջ, ուր իր վրայ յարձակեցաւ Խատար անուն անտառի քննիչ մը, որ կը պնդէր թէ 4,000 ֆիորին առնելիք ունի այս տունէն՝ իբրեւ վարձք իւր կատարած գործերուն համար, իսկ Տեօյչ կը մերժէր։ Տեօյչ տգէտ մարդու մը զաւակ էր, որ ինքնօգնութեամբ այնքան յառաջ գնաց որ ճշմարիտ միլիոնատէր մը եղաւ (ֆիորինով)։ Երեք որբ զաւակ կը թողու։

ԳՈՒԼՈՇԵՎ պուլկար երեսփոխանն յանկարծամահ եղեր է։

ՊՈՍՆԱ—ՀԵՐՍԷԿԻ նահանգային Պանքան վերջնապէս կազմակերպուեցաւ 10 միլիոն ֆիորին դրամագլխով։ Իւր գլխաւոր գործ պիտի ըլլայ մանր փոխառութիւններ ընել երկրագործներուն, արհեստաւորներուն և խանութպաններուն։

ՍԵՐՊԻԱ բողոքեց պուլկարական այն առարկութեան դէմ թէ Քոսովայի նահանգը մտնող աւազակներ պուլկարական սահմանագլխէն չեն անցնիր, այլ Սերպիոյ սահմանագլխէն, որ այնքան լաւ պահպանուած չէ։ Պելկրատի կառավարութիւնն հաստատեց թէ ինք ամեն զգուշական միջոցներ ձեռք առած է որպէս զի հրոսախմբեր իւր երկրէն անցնելով չմտնեն Մակեդոնիան գաւառներ։ Հիմա Սերպիա և Պուլկարիա գովելի մրցում մը կ'ընեն այս մասին իրենց սահմանաց ուշադիր պահպանութեան տեսակէտով։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 13 Օգս.—Փարիզի ռուս դեսպան Պարոն Մորէնհայմ դիւանագիտական ծառայութեան մէջ մտնելուն յիսնամեակը լրացաւ։ Այս առթիւ Ցարը դեսպանին տուաւ Ս. Վլատիմիրի Ա. կարգի պատուանշանն, որուն կցուած հրովարտակին մէջ կայսրը կ'ըսէ առ Պ. Մորէնհայմ. «Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնները պահպանելու համար ձեր յաջող գործունէութիւնը կը նպաստէ խաղաղութիւնն ամրապնդելու, որ իմ սրտիս այնքան սիրելի ձեռնարկ մ'է։»

—Պ. Հանոթօ, արտաքին գործոց նախարարը, շնորհաւորական հեռագիր ղրկեց առ Պ. Մորէնհայմ, անոր դիւանագիտական յիսնամեակին առթիւ, չեշտելով այն կէտի վրայ թէ դեսպանն իւր բեղմնաւոր կեանքին մեծ մասը Ֆրանսա անցուցած է։

—Ռուսահելլէն առեւտրական դաշնագրին ստորագրուելը յետաձգուեցաւ աշնան, վասն զի վերջին պահուն Փեդերսպուրկ հարկ տեսնուեցաւ ինչ ինչ տրամադրութեանց բարեփոխումը։ Ցունաստան արդէն ստորագրած էր դաշնագիրը։

—Ելմտական նախարարութիւնը Պոլիս առեւտրական ռուս գործակալի պաշտօն մը հաստատեց. այդ գործակալ պիտի հետամուտ ըլլայ ամբողջ Թուրքիոյ, Պալքանեան երկիրներու և Եգիպտոսի վաճառականութեան։

ՍՈՖԻԱ.—Ֆերտինանտ իշխան երէկ իրիկուն հասաւ. չատ աղէկ ընդունուեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Սերպիոյ թագաւորին ծննդեան տարեդարձը ըլլալով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ Գեր. Փոխանորդը, Տիրան էֆ. Քէլէկեանի ընկերակցութեամբ Թարապիա գնաց և շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ սերպիական դեսպան Պ. Վլատան Եօրկէվիչի։

Ուսումնական Խորհուրդն իր երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ։

Մանկապարտէզի և Տարրական Նախակրթարանի ծրագրերուն վրայ վերջնական ընթերցումէ մը յետոյ, Խորհուրդը որոշեց ըստ օրինի ներկայացնել զանոնք Խառն Ժողովոյ վաւերացման և ապա տպագրելով յղել մայրաքաղաքիս եւ գաւառական վարժարաններուն՝ ի կիրառութիւն։

Մասիս մանկավարժական հանդէսին միամեայ մտաւորական հաշուեցոյցը ներկայացած ըլլալով, Խորհուրդը յետ քննութեան վաւերացուց զայն, և միանգամայն թերթին կանոնաւոր հրատարակութեան մասին ինչ ինչ նոր տնօրինութիւններ ընել որոշեց։

Խորհուրդը առանձինն զատ զբաղեցաւ նաեւ Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան, Վանայ Կեչօ Սեւ գիւղի և այլ կրթական հարցերով։

Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ օգոստոս 9ին։

Մաքրիգիւղի Ուսումնասիրաց Ընկերութիւնը հրապարակաւ շնորհակալիք կը յայտնէ Աւգէր Պօղոս էֆէնտիի որ հանգուցեալ տիկին Բալիոսի Բորեազիսի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեփունջի, երեք օսմ. ոսկի նուիրած է յիշեալ ընկերութեան։

ԱԶԴ

Առ Թաղ. Խորհուրդս և առ Հոգաբարձութիւնս Ընդհանուր վարժարանաց մայրաքաղաքիս

Շրջանաւարտներու Քննիչ յանձնաժողովը պիտի շարունակէ յառաջիկայ ուրբաթ, Օգոստ. 4, առաւօտուն ժամը 2.5 և կէս օրէն ետք ժամը 6—9 (ը. թ.)։

Նոյն օրուան քննելի ուսմանց առարկայներն են.

Բնական և Բնապատմական գիտութիւնք, Առողջաբանութիւն, Ձեռական աշխատութիւնք։

Ի դիմաց Շ. Ք. Յանձնաժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Գ. Ա. ՄԱՂԱԹԵԱՆ Յ. Կ. ԿԻՒՄՇԵԱՆ

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Պիգա գաւառին Նաիպ անուանեցաւ Պոլսոյ Նախկին Նաիպ Մահմուտ Ֆաիգ էֆէնտի։

Տիարպէքիրի Միտիաթ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Ավնիյէի Նաիպ Ապտիւլազիզ Խալիս էֆէնտի։

Էրզրումի Քղի գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Թօրթումի նախորդ Նաիպ Մէհմէտ Սապրի էֆէնտի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.—Օգոստ. 1 Թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Հիճազի, Հալէպի, Էնկիւրիի, Խարբերդի, Պէյրութի, Ատանայի, Էրզրումի, Սըվազի, Տրապիզոնի, Տիարպէքիրի, Վանայ և Պիթլիսի նահանգաց մէջ ալ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

ՎՍԵՄ. ՆԱՃԻՖ ՓԱՇԱ. — Ելմտական նախարար Վսեմ. Նաճիֆ փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով երէկ ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ խտիվ Բարձր. Ապպաս փաշա Սաֆա էլ Պահր զբօսանաւով Մարմարայի մէջ պտոյտ մը կը կատարէ։ Զբօսանաւը Եալովայի առջեւ գացեր և անկից Մուտանիա ուղեւորեր է։ Սաֆա էլ Պահր երէկ Մեծ Կզզի ժամաներ է։

ՌԷԺԻԻ վարչութեան ելմտական 1310 տարւոյ հաշիւները քննելու համար պաշտօն յանձնուած է Հանրային Պարտուց քննիչ Եավէր փաշայի, ելմտական ժողովոյ անդամներէն Մազհար պէյի և Մալիյէի հանրային պարտուց ճիւղին քարտուղարներէն Մարաշեան էֆէնտիի, որք ի մօտոյ գործի պիտի սկսին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան զինուորական կցորդ հարիւրապետ Պ. տ'Էպէռաւ, որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, մայրաքաղաքս դարձաւ։

—Դեսպանատան պահականաւը՝ Քոլքէֆ, որ Սէվաստոպոլ տարած էր Քարիթօվ ծովակալը, երէկ հոս վերադարձաւ և Պէօյիւքտէրէի առջեւ խարսխեց։

—Ռուս կառավարութեան որոշմամբ մայրաքաղաքիս դեսպանատան համար առեւտրական կցորդ մը պիտի կարգուի։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն այսօր նկատողութեան պիտի առնու Ամասիայի, Անտիոքի և Սէլանիկի մէջ շերամաբուծական վարժարաններ հաստատելու խնդիրն, որուն համար երկրագործական նախարարութիւնն և Հանրային Պարտուց վարչութիւնք տարբեր կարծիքներ կը յայտնեն։ Պետական Խորհուրդը նոյնպէս նկատողութեան պիտի առնու տեղեկագիր մը, որ ցոյց կուտայ Ամասիայի, Անտիոքի ու Սէլանիկի մետաքսի տասանորդի տրոց բաղդատական մէկ ցուցակը՝ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին հաստատուելէն երեք տարի առաջ ու ետքը։

ՀԷՄԷԼԵԱՆԻ. — Յառաջիկայ կիրակի օր ժամ 9էն 12, ի Թարապիա Սըմէքր Բալաս օթէլի դարաստանին մէջ Հէմէլեանի [illegible] մը տեղի պիտի ունենայ՝ Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէն Սըր Է. Վինսընդի հովանաւորութեամբ։

ՊԱՊԱԿԱՆ Նուիրակ Տ. Պօնէթթիի մեռած ըլլալուն զրոյցը բոլորովին անհիմն է։ Տ. Պօնէթթի, որ այժմ Իտալիա կը գտնուի, բոլորովին առողջ է։

ՍԱՔԸԶԷՆ պատգամաւորութիւն մը զոր կը կազմեն երկու իսլամ ու երեք քրիստոնեայ, մայրաքաղաքս եկած է՝ ձեռնհաս իշխանութեան աղերսագիր մը մատուցանելու համար, որով կը խնդրեն բարեփոխել՝ կղզւոյն քարափին ու նաւահանգստին շինութեան համար տրուած մենաշնորհին այն տրամադրութիւնները որք կը վերաբերին մուտքի ու խարսխանիչի յատուկ տուրքերուն։

ՄՕՏԱՅԻ մէջ օգոստոս 15ին, 27ին ու 31ին (Ն. Տ.) առագաստաւոր զբօսանաւերու արշաւ մը տեղի պիտի ունենայ։

ՀԱՆՔ. — Քասթէմունիի Սինոպ գաւառին Պօյապատ գաւառակին Թուրգուտ գիւղախումբի Ուլուք անուն տեղը գտնուած զառիկի (արսէնիք) հանքի մը շահագործման համար 99 տարուան մենաշնորհ պիտի տրուի Պօյաճը Հաֆըզզատէ Մուսա էֆէնտիի և իր ընկերներուն՝ Տօքթ. Անաստաս Վասիլիատիսի, Ուրաֆլօղլու Հաճի Եօրկաքիի և Սիւլէյման էֆէնտիի աղջկան՝ Աիչէ Հանըմի։ Հանքը 1,778 էքթառ տարածութիւն ունի։

ՔԱՍԱՊԱ-ԻԶՄԻՐԻ երկաթուղւոյն և ճիւղերուն օգոստոս 3ին (Ն. Տ.) աւարտող շաբթուան հասոյթը եղած է 4,058 օսմ. ոսկի։ Այդ գծին ներկայ տարւոյ 31 շաբաթներուն հասոյթն է 59,592 օսմ. ոսկի։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ.— Աթէնքի Ակրոպոլիս լրագիրը, իր Սէլանիկի թղթակիցէն առնելով, կը գրէ թէ Քոսովայի ու Սէլանիկի նահանգներուն անցնող պուլկար աւազակաց ողջ ձերբակալուածներէն հարիւրի մօտ մարդիկ երեք անգամէն Սէլանիկ տարուած են։

Ոստիկան-զինուորք աղէկ վարուեր են անոնց հետ։ Աւազակներն իրենց ապաստանութեան միջոցին երեք օր անօթի մնացած ըլլալով, իրենց ձերբակալուելէն յետոյ մէկ քանի անգամներ հաց ու կերակուր տրուած է։ Աւազակները երախտագիտութիւն յայտներ են։

Պ. ՆԻԿՕԼԱ ԶԱՐԻՖԻԻ յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ մեծ հանդէսով։

Պ. Զարիֆիի մահուան գոյժը լսուելուն պէս, բազմաթիւ անձնաւորութիւնք Մեծ Կղզի փութացին և հանգուցելոյն տունը երթալով ցաւակցութիւն յայտնեցին։

Մարմինը տանը վարի յարկի սրահներէ միոյն մէջ դրուած էր՝ մոմերով եւ ծաղկեփունջերով չրջապատուած։

Այլ և այլ կողմերէ ցաւակցական հեռագիրներ կը հասնէին անընդհատ։

Հելլենական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը, առաջին քարտուղար Պ. Ջայարքօթաքի հետ, երէկ առաւօտ Նէնիգիւղէն Մեծ Կղզի գնաց դեսպանատան շոգեմակոյկով և ցաւակցական այցելութիւն տալով այրի տիկին Զարիֆիի, մխիթարական խօսքեր ըրաւ։ Պ. Պ. Էվճէնիտիս ու Սթէֆանօվիչ ալ երէկ առտու Մեծ Կղզի գացին։

Մախսուսէի Շահէն շոգենաւն, որուն կայմին վրայ հելլենական դրօշը կէս-պարզուած էր ի նշան սգոյ, երէկ առաւօտ ժամ 3 1/2 ին Գարաքէօյի կամուրջէն մեկնելով Մեծ Կղզի գնաց։ Շոգենաւին մէջ կը գտնուէին եկեղեցականք և հրաւիրելոց բազմութիւն մը։

Մեռելական թափորը ճիշդ կէս օրին հանգուցելոյն բնակարանէն ճամբայ ելաւ հետեւեալ կարգով։

Թաղապետութեան պաշտօնեայք, Մեծ Կղզւոյ արական ու իգական վարժարանաց աշակերտք ու աշակերտուհիք, որք ծաղկեփունջերը կը կրէին, հելլենական ընդհանուր հիւպատոսարանի բարապանք, կղերականք՝ նախագահութեամբ Գատըգիւղի մետրապոլտին, որուն կ'ընկերանային նաեւ Բերայի եպիսկոպոսն ու Միւրէֆթէի նախորդ եպիսկոպոսը, հանգուցելոյն պատուանշանները (առաջին կարգի Օսմանիյէ ու Մէճիտիյէ, Իֆթիխարի չքադրամ եւ Ս. Փրկչի ու Իտալական Թագի պատուանշանները) կրող բարձիկ մը, զոր կը տանէր հելլենական հիւպատոսարանի բարապան մը։ Ցետոյ կուգար դագաղը, որուն ծոպերը բռնած էին հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Ֆիլոն, Պ. Կ. Քուրա, Պ. Ն. Ֆօթիատիս, Պ. Ջ. Հաճօբուլօ, Պ. Ս. Էլիասքօ և Անթօբուլօ փաշա։ Կերոնները բռնած էին Պ. Պ. Բուքանի, Բէնլիազօղլու, Կ. Տօրիցա, Տ. Վալսամօ, Պ. Սկուֆա, Բ. Հաճօբուլօ, Պլաք պէյ ու Ն. Էլիասքօ։

Սգակիրներն էին Պ. Լէօնիտաս Կ. Զարիֆի, հանգուցելոյն եղբօրորդին և Պ. Բուրնարաս՝ փեսան, որոց կը հետեւէին Զարիֆի տան պատկանող անձինք։ Ոստիկան-զինուորք թափորին երկու կողմէն կ'ընթանային։

Ժամ 6 ին Շահէն շոգենաւը Մեծ Կղզիէն ճամբայ ելաւ և 7 ին հասաւ Թօփխանէ, ուր դագաղը զետեղուեցաւ մեռելական քառաձի կառքի մը մէջ։ Ծաղկեփունջերն ալ երկու կառքերու մէջ դրուեցան։ Հանդիսականք կառքերով հետեւեցան դագաղին։

Բերայի Բանաիա եկեղեցւոյն մէջ խուռն բազմութիւն մը կը գտնուէր։ Ցունաց Պատրիարք Ամեն. Տ. Անթիմոս՝ չրջապատեալ բազմաթիւ եկեղեցականներէ՝ նախագահեց եկեղեցական արարողութեանց։ Ներկայ էին նաեւ այլ և այլ հասարակութեանց ինչպէս նաեւ Հրէից Րաբունապետի տեղակալին ներկայացուցիչք։

Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ դագաղը մեռելակիր կառքին մէջ դրուելով Շիշլիի գերեզմանատունը տարուեցաւ մեծ հանդէսով։ Մարմինն հոն պիտի ամփոփուի նոր դամբարանի մը մէջ՝ իր եղբօր՝ Ժորժ Զարիֆիի քով։

Հարիւրաւոր ծաղկեփունջեր ղրկուած էին, ի միջի այլոց հելլենական հիւպատոսարանին և յունական բարենպատակ հաստատութեանց կողմէ։

Պ. Ն. ԶԱՐԻՖԻԻ ԿՏԱԿԸ

Պ. Նիկօլա Զարիֆիի կտակը, որ 1883 փետրուար 24ին յանձնուած է հելլենական հիւպատոսարանին, հետեւեալ տրամադրութիւնները կը պարունակէ.

Կտակակատարն իրեն կտակընկալ կը կարգէ կինը՝ տիկին Էլէնը, որուն կը թողու իր բոլոր անշարժ կալուածներն ու տանը շարժուն գոյքերը, բոլոր ոսկեղէն, արծաթեղէն ու գոհարեղէն նիւթերը, 10,000 օսմ. ոսկիի զանազան արժէթուղթ, 1,500,000 ֆրանքի եկամուտ մը և 400,000 ֆրանք ալ անոր տրամադրութեանը տակ կը դնէ ըստ կամս գործածելու։

Կը թողու իր երկու եղբայրներուն՝ 50,000 ֆրանք իւրաքանչիւրին, իր միւս եղբօրը՝ Բիէռ Զարիֆիի, 250,000 ֆրանք, իր քրոջ՝ Սիւլթանա Սիմիրիօթթիի՝ 100,000 ֆրանք և իր որդեգիր աղջկանը՝ Էլիզայի 80,000 ֆրանք։

Պ. Բանտէլի Սիմիրիօթթիի՝ 50,000 ֆրանք, Ալէքսանդր Զարիֆիի որդւոյն՝ 200,000, Պ. Լէօնիտաս Զարիֆիի՝ 100,000, Տիկին Արթէմիս Բուրնարայի՝ 100,000 Տիկին Էրիֆիլի Զաֆիրօբուլօի՝ 50,000, Քոնսթանթէն Մ. Թէօտօրիտէսի՝ 100,000 Բ. Քարամանօղլուի այրւոյն ու որդւոյն՝ 50,000 և տիկին Զօէ Քաթաքուզինոսի 25,000։ Այն ազգականաց, որոց անունը մոռցուած ըլլայ կտակին մէջ, 100,000։

Պալըքլըի հիւանդանոցին ու որբանոցին՝ 250,000 ֆրանք, ազգային մեծ վարժարանին՝ 50,000, մարդասիրական ընկերութեան՝ 100,000, Բալլըս վարժարանին՝ 25,000, Բերայի թաղային երկսեռ աղքատ վարժարանաց իւրաքանչիւրին՝ 10,000, Մեծ Կղզւոյ վարժարանաց՝ 5000, Բերայի աղքատախնամ ընկերութեան՝ 30,000 և երեք որբ աղջիկներու իւրաքանչիւրին իբրեւ օժիտ՝ 5000ական։

Աթէնքի մանկանց ապաստանարանին՝ 10,000 և Ամալիոն որբանոցին՝ 10,000։

Թինոսի թաղային վարժարանաց՝ 10,000։

Իր տան սպասաւորներուն՝ 20,000։

Իր կնոջ մահէն յետոյ, 1,500,000 ֆրանքի եկամուտը պիտի յատկացուի Կ. Պոլսոյ մէջ աղջկանց որբանոց մը հաստատելու՝ Ցունաց Պատրիարքին ու հելլենական դեսպանին խնամքովը։ 500,000 ֆրրանք պիտի յատկացուի Աթէնքի մէջ հետեւակ ու հեծեալ զօրաց ենթասպայից վարժարան մը հաստատելու. 150,000 ֆրանք՝ Յունաստանի ազգային երաժշտարաններու։ 150,000՝ ազգային մատենադարանի մը կառուցման։

Կինն ու միւս կտակընկալք իր մահուընէն յետոյ եկող առաջին կիրակին 10,000 ֆրանք պիտի բաշխեն և 3,000 ֆրանք պիտի տան Մեծ Կղզւոյ աղքատներուն։

Կտակակատարներն են Պ. Պ. Միշէլ Զարիֆի, Իուլիս Նէկրօբոնթէ և Նիքօլա Բուրնարաս։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԴԱՄԱՍ. — Յուլիս 31ին, Ատալիաի մէջ քոլերայէ չորս դէպքեր պատահած են, որոց երկուքը մահացու։

ԱՏԱՆԱՅԻ պարսկական հիւպատոս Ալի Խանի խնդրանօք, իր քեռորդին՝ Հիւսէյին Խան պիտի ընդունուի բժշկական վարժարանին մէջ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ վարչութիւնը տեղեկանալով որ Պրուսայի նահանգին Նէնիշէհիր գաւառակի Գարակէօլէթ գիւղին մէջ կասկածելի հիւանդութիւն մը երեւան եկած է, հեռագրած է Էնկիւրիի առողջապահական բժիշկ Տօքթ. Տիմիթրիատիսի անմիջապէս այդ գիւղն երթալով, քննութիւն կատարել, պէտք եղած միջոցները ձեռք առնել և տեղեկագրել։

ԱՐՇԻՊԵՂԱԳՈՍԻ կղզեաց նահանգին կուսակալ Ապէտին փաշա, որ քննական պտոյտի ելած է, Իզմիրի առջեւ ժամանելուն, քանի չորս ժամ քարանթինա սպասեր է, որովհետեւ իր գտնուած շոգենաւը Մէրսին հանդիպած էր։ Ապէտին փաշա Իզմիրէն Միտիլլի գացեր է։

ԱԹԷՆՔԻ ու Պիրէոնի օսմանեան հիւպատոսարանը, տեղւոյն լրագրաց մէջ Պաշտօնական Յայտարարութիւն մը հրատարակել տալով ծանուցած է թէ Յունաստանէն օսմանեան երկիրներն երթալիք ո և է անհատ, եթէ օսմանեան հպատակ է, պէտք է օսմանեան հիւպատոսարանէն անցագիր ստանայ, և եթէ օտար հպատակ է, օսմանեան հիւպատոսարանին դիմելով վաւերացնել տայ անցագիրը, որովհետեւ առանց անցագրի կամ առանց վաւերացեալ անցագրի գացողներն ոստիկանական քննութեան պիտի ենթարկուին։ Օսմանեան հպատակներէն 100 ղրուշ և օտար հպատակներէն ալ 40 ղրուշ դրամական տուգանք պիտի առնուի։ Նոյնպէս ուղեւոր մը եթէ մինչեւ 48 ժամ իր ինքնութիւնը չը կարենայ հաստատել, երկրէն դուրս պիտի հանուի։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ հիւանդանոցաց վերաքննական բոլոր գործերը մաս առ մաս Փարիզ ղրկուելով կը նորոգուին Պ. Մաթիէօի գործարանին մէջ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդականի դիւանին գործերը փութով և աւելի կանոնաւոր կերպով կատարելու համար երկու քարտուղարներ աւելցուած են։

ՈՍԿԻԻ ՀԱՆՔ. — Հարաւային Ափրիկէի ոսկեհանքերուն վրայ գործառնութիւններ կատարելու նպատակաւ Պրիւսէլի մէջ կազմուելիք ընկերութեան պիտի մասնակցին նաեւ Օսմ. Պանքան և Սօսիէթէ տը Շանժ է Վալէօռ դրամատունը։

ԱՏԱՊԱԶԱՐԻ հարցաքննիչ դատաւոր Գասըմ էֆէնտի Քիւչիւքչէքմէճէ փոխադրուած ըլլալէն յաջորդած է այս վերջինոյն հարցաքննիչ դատաւոր Մազհար էֆէնտի։

ՄԻՇԷԼ ՓԱՇԱ. — Փարափանց ընկերութեան արտօնատէր Միշէլ փաշա այսօր իր կնոջը հետ Մարսիլիա ուղեւորեցաւ։

ՆԵՐՈՒՄ. — Սուրիական Տրիպոլսոյ գաւառին մէկ բերդին մէջ բանտարկուած Անկէլի Բօսթանճի, Զախարիա Իվանօվ, Եանաքի Անթոլօֆ, Իլիա ու Սավաօղլու Զախարի ներման արժանացած են։

ԿՈՅՈՒՂԻՆԵՐԸ. — Եպարքոսական հրամանագիր մը ծանուցած է Քաղաքապետութեան որ անմիջապէս սկսուի մայրաքաղաքիս կոյուղիները, առողջապահական օրինաց համաձայն, նորոգելու և շինելու։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց վարչութիւնն իր պաշտօնէից նկատմամբ բրած նոր կարգադրութեանց համաձայն, 56 պաշտօնեաներ առանց պաշտօնի մնացած էին։ Ասոնց 49ը պաշտօնի կոչուած են և մնացեալներն ալ յարմար ամսականներ պիտի ստանան մինչեւ որ պաշտօնի մը կոչուին։

ՍԻՐՔԷՃԻԷՆ մինչեւ Մաքրիգիւղ երկաթուղւոյ երկրորդ գիծ մը շինելու խնդրոյն համար՝ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ կազմեալ յանձնաժողովը 2,300,000 ֆրանք ծախք մը հաշուած է. իսկ ընկերութիւնը 3,000,000 ցոյց տուած է։ Այդ պատճառաւ անհամաձայնութիւն մը ծագած է։

ՄԱՐՋԱՆՔՆԵՐ. — Իզմիտի ծովախորշին մէջ թօրփիլներուն հետ միանգամայն ելեկտրական լոյսի փորձեր պիտի կատարուին։ Նոյնպէս պիտի փորձուին ամրութեանց յատուկ այն ելեկտրական լապտերներն, զորս գնելու համար որոշում տուած է Թնդանօթարանի վերատեսչութիւնը։

ՍԵՐՊԻՈՅ թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ սերպիական դեսպանատան ամարանոցին մէջ՝ ի Թարապիա՝ ընդունելութիւնք եղան։ Երեկոյին, դեսպան Պ. Վլատան Եօրկէվիչ հացկերոյթ մը տուաւ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ համար կազմեալ յանձնաժողովն, որ աւանդներու ժամանման ճիւղին համար ծրագիր մը պատրաստած էր, միեւնոյնն բրած է աւանդներու առաքմանց ճիւղին համար։

ԲԱՆՏԷՆ ՓԱԽՈՒՍՏ. — Յուլիս 13ին գիշեր ատեն, Ատանայի բանտէն փախչող մարդասպան Միսաքի ընկերը՝ Գահրամանօղլը Ալի, Տէրճի Կարապետ և ուրիշ դատապարտեալ մը՝ Մուսթաֆա ձերբակալուած և բանտ տարուած են։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ իտալական օբերայի խումբին դերասաններէն Մասինի իր կինը սպաններ է։ Մասինի սիրային յարաբերութիւններ ունի եղեր Պրօսէր անուն դերասանուհւոյ մը հետ։ Իր կինը, որ այդ դերասանուհիէն աւելի գեղանի ու գեղեցիկ է եղեր, մէկ քանի անգամ աղաչեր է իր ամուսնոյն խզել յարաբերութիւնները։ Գիշեր մը նորէն լալով իր ամուսնոյն աղաչած պահուն, Մասինի դաշոյնով սպաններ է զայն։ Մարդասպանը ձերբակալուելով Նաբօլի ղրկուած է ընդ հսկողութեամբ։

ՀՐԴԵՀ. — Երէկ գիշեր ժամ 2½ին Պոլսոյ Սիւլէյմանիյէ թաղին մէջ հրդեհ ծագելով տուն մը այրեցաւ։

ՎԱՅՐԱԳ ՀԱՅՐ ՄԸ. — Լ. Հէրըլտ կը պատմէ թէ առջի օրը, Պէօյիւքտէրէի մէջ, մարդ մը սկսեր է անգթօրէն ծեծել իր 8 տարեկան տղան, որ գետինն ինկեր է։ Հայրը տակաւին չկրնալով զսպել իր բարկութիւնը, սկսեր է վայրագօրէն ոտքի հարուածներ իջեցնել։ Լ. Հէրըլտ այդ վայրագ հօրմէն աւելի զարմանալի կը գտնէ ան կարգ մը անձանց ընթացքն, որք ամենայն անտարբերութեամբ հանդիսատես եղեր են։

ՊԱՐՍԻԿ այն չարագործներն, որք Պոլսոյ Սիւլէյմանիյէ թաղին մէջ երեք հոգի խեղդամահ ըրած էին, այսօր Պարսկաստան ղրկուեցան։

ԵՐԶՆԿԱՅԷՆ կը գրեն թէ այս տարի հունձքերը խիստ առատ են՝ բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն։

ԵՂԵՌՆԱԳԱՏ ատեանը երէկ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Արթին անուն անձը, որ Պոլսոյ Ճագալօղլու թաղը խանութի մը մէջ Մանուկ անուն անձն սպաննած էր։

—Ատեանը երէկ դատեց Քաթինա անուն կին մը, որ ամբաստանուած էր թէ Բերայի Մաճառ թաղին մէջ իր բնակած տունը կանխամտածութեամբ այրած է։ Ցետ դատավարութեան, Ատեանը նկատելով որ Քաթինայի վերագրեալ այդ ոճիրը հաստատուած չէ, անպարտ արձակեց զայն։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ. — Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին պարտիզպաններէն Շքոտրացի Րամազան իր երկրացիներէն Սալիհի հետ առջի օրը կռուի բռնուեցաւ և գլխէն ծանրապէս վիրաւորեց զայն։

—Թոթավլաի մէջ առջի գիշերը, ածխավաճառ Նիքօլի իր տան տէրը՝ հողագործ Նիքօլին գլխէն վիրաւորեց ու փախաւ։

—Սիրքէճիի կողմը, անցեալ օր, ձկնորս Մօշօն վեց տարեկան յոյն աղջիկ մը ծեծեց, որ այդ պատճառաւ հիւանդացաւ։

—Երէկ Պալըք Բազարի առջեւ Հասան ու Էյուպ անուն երկու նաւավարներ կռուի բռնուեցան։ Էյուպ իր թիակով հարուած մը տուաւ Հասանի գլխուն և վիրաւորեց։

—Առջի օրը Բանկալթիէն անցնող սայլ մը Թանաշ անուն մարդ մը տապալեց, որ գլխէն ու մարմնոյն այլ և այլ տեղերէն վիրաւորուեցաւ։ Կառապանը, Ալի ձերբակալուեցաւ։

—Սկիւտարի Եէնի Մահալլէի կողմը, առջի օրը, քաղինօի մը պարտէզին մէջ յոյն երիտասարդ մը՝ Սթէֆօ հրթիռներ պատրաստած պահուն, հրթիռները դիպուածով կրակ առին և Սթէֆօի մարմնոյն այլ և այլ մասերն այրեցան։ Անմիջական օգնութեանց շնորհիւ կրակն մարեցաւ եւ հարկ եղած դարմաններն եղան վիրաւորելոյն։

—Առջի օրը, Մոյթեփէի առջեւ առագաստ պարզած երկու նաւակներու միջեւ կատարուած մրցում մը ցաւալի հետեւանք մը ունեցաւ։ Նաւակներէ մին հովին սաստկութենէն շրջեցաւ և մէջը գտնուող քանիմէկ մարդեր ծովը ինկան։ Ասոնցմէ երկուքը՝ Քիրիաքօ ու Խրիստօ և ուրիշ անձ մը խեղդուեցան, իսկ միւսներն ազատուեցան։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆ

Մնակեան էֆէնտիի օսմ. թատերական խումբը այս գիշեր, Նշան-Թաշի Օրօրա պարտէզի թատրոնին մէջ, պիտի ներկայացնէ ՖԵՅԱՃԵԱՐ ԿԷՄԻՃԻ, տրամ հինգ արարուածով, որուն պիտի յաջորդէ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը՝ [illegible]։

Սոյն երեկոյթը կազմակերպուած է ի նպաստ ծանօթ կատակերգակ Զաֆրաստեան էֆէնտիի։

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅ

«Քոմփրիըլ Քըմփընի օֆ Սալոնիք Լիմիթըտ» ի բաժնեթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ, առժամեայ վկայագիրները ետ տալով կրնան ստանալ այս ընկերութեան վերջնական թուղթերէն, օսմ. կայս. Պանքայէն ի Ղալաթիա, օգոստոս 2 (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ։ 3—3

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 3/15 Օգոստ. 1895

Այսօր Լատինաց տօն լինելով Ղալաթիոյ Սակարանը գոց է։

ԱՆԽԻՂՃ ԲԺԻՇԿԸ

Ռուստուքէօյի մը, Պ. Ցարութիւն Էգնեան, հետեւեալ ցաւալի դէպքը պատմած է մեզի զոր նոյնութեամբ կը հրատարակենք.

Անցեալ ուրբաթ օր, խեղճ Պ. Ցարութիւն Էգնեանի եղբայրը մարդասպանի մը դանակին տակ կ՚իյնայ՝ ձախ ստինքէն ծանրապէս վիրաւորուած։ Եղբայրն անմիջապէս կը փոխադրէ զայն Աւագեան Երուանդ էֆէնտիի դեղարանն ի Պալի Փաշա, ուր իսկոյն կանչել կուտայ Տօքթ. Մոսկոֆեանը, Տօքթ. Մինասեանը և Տօքթ. Վարդանեանը։ Վիրաւորեալին վիճակին ծանրութեանը պատճառաւ բժիշկները կը պատուիրեն որ իր բնակարանը փոխադրուի և պէտք եղած դարմանն հոն տարուի. այնպէս ալ կ՚ընեն։ Վիրաւորին եղբայրը մարդ ղրկելով կանչել կուտայ նաեւ Տօքթ. Սարէլը, որ շուտով կը հասնի։ Միւս երկու բժիշկները մեկնած էին ու հիւանդին քով Տօքթ. Սարէլն ու Տօքթ. Մոսկոֆեանը միայն մնացած էին։ Այս վերջինը՝ ընդ հսկողութեամբ իր պաշտօնակցին՝ կը կարէ վէրքը։ Բայց Տօքթ. Սարէլ կը յանձնարարէ որ հիւանդը հոն չթողուն ու Թաղապետական Զ. շրջանակի հիւանդանոցը փոխադրեն, միանգամայն կը պատուիրէ, ի ներկայութեան Տօքթ. Մոսկոֆեանի, որ ամենեւին չխօսին հիւանդին հետ։

Տօքթ. Սարէլի պատուէրները կէտ առ կէտ կը գործադրուին։

Հիւանդին եղբայրը կիրակի առտու իբրեւ այցելուի չորս մէճիտ կը ղրկէ յիշեալ բժիշկին իր հօր միջոցաւ։ Այս գումարը տեսածին պէս տօքթորը սաստիկ կը զայրանայ, նախատական խօսքերով կը մերժէ զայն, ու ֆէսը դրածին պէս կայծակի արագութեամբ կը վազէ Կէտիկ-Փաշայի պահականոցը, բարձրաձայն գանգատելով թէ այդ Ռոստուքցիներն իր արդար իրաւունքը, որ էր հինգ ոսկի, չէին տար. կ՚երեւայ թէ տօքթորին այդ անհարկի պահանջումներուն շատ ականջ չեն կախեր պահականոցին մէջ, ուստի մեր կրակոտ տօքթորը շանթի արագութեամբ կը վազէ Թաղապետական Զ. շրջանակի հիւանդանոցն ուր փոխադրուած էր վիրաւորը. ներս մտած միջոցին խեղճ հիւանդին մայրն իր դէմը կ՚ելլէ ու կ՚աղաչէ կը պաղատի որ իր զաւկին քով չերթայ, վասն զի խօսելու վիճակ չունի ան. բուռ մը նախատինք ալ այդ պաղատող մօր երեսին նետելէ յետոյ, տօքթ. Մոսկոֆեան կը խուժէ հիւանդին սենեակը, առողջներէն խեր մը չտեսնելով՝ հէգ կիսամեռէն պահանջելու համար իր իրաւունքը։ Եւ գիտնալով հանդերձ թէ խօսիլը որչափ մահացու հարուած մ՚էր խեղճին համար, անոր հետ եւս նոյն անխիղճ կերպով կը վարուի. հիւանդը, չկրնալով զսպել ինքզինքը, կը խօսի ու արիւն կը փսխէ. բարեբախտաբար վրայ կը հասնին մայրն ու հիւանդապահ կիները, որոնք դուրս կը հանեն զայրացկոտ բժիշկը և անմիջապէս եղելութիւնը կը գրեն տօքթ. Սարէլի։ Նոյն պահուն հիւանդին եղբայրը ներս մտնելով խնդիրը կը հասկնայ ու ետ առնելով չորս մէճիտը ոսկի մը կը հանէ կուտայ։ Բայց անողոք բժիշկը դարձեալ հինգ ոսկի կ՚ուզէ… նոյն իսկ վիրաւորեալին բերնէն արիւն փսխեցնելէ ետքն ալ։

Վերջին վայրկեանին կիմանանք թէ հիւանդին վիճակն աւելի ծանրացած է։

* * *

Այս եղելութիւնը ցաւալի է, երբ մանաւանդ հայ բժիշկի մը կողմէ կուգայ։ Մենք մօտէն չենք ճանչնար այս բժիշկը. բայց ով կուզէ ըլլայ, յիշեալ հիւանդին նկատմամբ իր բռնած ընթացքը բոլորովին հակամարդկային է. վէրք մը կարելու համար Ռոստուքցի խեղճ վիրաւոր պանդուխտէ մը հինգ ոսկի պահանջել, այդքան անհարկի ձեւով, պարզապէս անխղճութիւն է. իսկ թէ բժիշկի մը համար որ աստիճան աններելի է մահու վտանգի մէջ գտնուող և խօսելու արտօնութիւն չունեցող հիւանդի մը հետ այնպէս բրտօրէն վարուիլ որ արիւն փսխեցնէ անոր, ասիկա ընթերցողը թող դատէ. մենք մեր կողմէ սա միայն կաւելցնենք թէ յիշեալ Տօքթօրը ոչ միայն իրաւունք չունի հինգ ոսկի առնելու, այլ և պարտաւոր է առած մէկ ոսկին ալ ետ դարձնելու, վասն զի եթէ վէրքը կարելով գործ մը տեսած եղաւ, միւս կողմէ արիւն փսխեցնել տալով հիւանդին վիճակն աւելի ծանրացուց։ Թող որ եթէ հիւանդը չը կրնայ փրկուիլ, յիշեալ բժիշկին պատասխանատուութիւնը աւելի ծանրակշիռ երեւոյթ մը կառնէ։

ՃԻՎՃԻՎ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Կը փորձեմ Արեւելքի ընթերցողաց եւս ներկայացնել Սիսուանեան համբաւոր վեղար մը, որոյ զուարթ կողմերը՝ Կիլիկիոյ ամբողջ թեմերուն մէջ տարածուած են։

Կիլիկիոյ սահմանին մէջ չէ կարելի գտնել հայաբնակ քաղաք մը, գաւառ մը, աւան մը և նոյն իսկ գիւղ ու չէն մ՚ ուր Ճիվ-Ճիվ-Օհան վարդապետին կեանքի դէպքերէն, հետաքրքրական մանրավէպերէն մաս մը սորված կամ գիտցած չըլլան։

Անոր գեղջկական չափազանցութիւնները, չիմացկան գիւղացիներգութիւնները՝ ո՞վ չգիտեր։

Ինքն՝ Աճապահեանց գերդաստանին կղերական վերջին շառաւիղներէն է, Աշխարհական անունը՝ Տիրացու-Գրիգոր։

Երեք քառորդ դարեր ապրած է, բայց կրնանք հաւաստել թէ երեք հարիւր տարուան պաշար կրնայ յանձնել հարցասէր և ուշադիր կենսագրողին։

Բայց ի՞նչ պէտք ուղեւոր-խմբագրին կամ կենսագրին, որ ամեն գիտցածներն ու լսածներն ուրուագրէ, մանրամասնէ։

Հերի՛ք չէ միայն ճանապարհին վրայ լսածներն՝ իբրեւ քով բերել և շարադրել։

Այս անգամ երբ Ատանայէն կը վերադառնայինք, և ծանօթ համաճարակին պատճառաւ տարապարհակ ճանապարհաւ՝ Իսկէնտէրունի ցամաքին գծով կ՚ուղեւորէինք խոնջեալ և պարտասեալ, հանդիպեցանք Միսիս, Նաճառլը, Օճախլը, Զօրք-Մարզուան և այլ աւաններ ու գիւղեր։ Ամեն տեղ ալ Ճիվճիվի խօսքերը կը նեէին։ Ամենուրեք Ճիվճիվով կը խնդային ու կը խնդացնէին։

Գիւղացիներէն շատերը աղաչեցին, յանձնարարեցին, որ այսպիսի տխմար Սիսուանեան դէմք մ՚ալ գծեմ, ու զարդարեմ Սիսուանեան ալբոմս, որ թերեւս օր մը շահեկան և հետաքրքրական գործ մը լինի։

* * *

Աճապահեան Գրիգորիկ՝ մանկութեան ժամանակ, բնակած թաղին տղաքներուն մէջ ամենէն չարաճճին, ամենէն եռանդունը և ամենէն լեզուանին լինելով՝ նըռուաճած ու յաղթահարած էր գրեթէ իւր բոլոր դպրոցական ու փողոցային ընկերները, և ինքզինքն անոնց գլխաւորը ու պարագլուխը նկատել տուած։

Ցաճախ իւր ազդարարութեամբը զանոնք ի մի վայր համախմբելով, ուրիշ թաղի տղայոց վրայ կը յարձակէր եղեգնեայ գաւազանաւ, և այլ հարկանելի իրեղէններով։

Եւ այսպէս Գրիգոր, մանկութեան թարմ հասակին մէջ՝ իւր անսովոր զուարճալի ու միմիամարդական արարքներովը՝ ծննդավայրի ժողովրդոցը ծանօթացած, և շատերուն ալ սիրելի ու համակրելի դարձած էր։ Գրիգորիկ՝ իւր մանկական լեզուին սնուցութեան ու անսայթաքութեանը պատճառաւ՝ մօրաքրոջը կողմանէ Ճիվ-Ճիվ յորջորջուած է։

Մօրաքոյրը շատ կը սիրէր՝ քեռորդին Գրիգորիկը, որու խաղերու ասպարէզն և զբօսավայրերը՝ Սիսի բերդի կողմերն էին, ուր տատասկ քարեր ու ծակամուտ տեղեր բազմաթիւ լինելուն, իր հասակակից հակառակորդ տղայոց հետ անդ կը պայքարէր ու կը չափուէր։

* * *

Սիսի ամենաբարձր տեղերէն հիւսիսային կողմը՝ կէ-վէրչինլիք անուն այր մը կայ։

Այրին առաստաղը կազմող հսկայական ժայռերուն անծանօթ խոռոչներէն ու ծերպերէն ի վար երեւցող վճիտ ու սառնագին ջրակաթիլներու բնական ծորումէն սառուցներ յօրինուած են։ Զմռանը յիշել նաեւ բակը գտնուող գրեթէ մշտադալար մարգագետին բազմոցները։ Վերայիշեալ այրին բնական գեղեցկութեանը վրայ բարդուած են նախնի ճարտարութիւնն և Հայ արուեստագիտութիւնն, որով սքանչելի և կատարեալ ջրաւազան մը կազմուած է այդ տեղը՝ և զբօսաշրջիկներու և տեղացի հեղձուցիչ տաքէն տառապող զովագին ստուերներ փնտռողներու համար։

Կիւվէրչինլիքը՝ քանի՛ քանի՛ օտար այցելուներու ու զբօսասիրաց համար՝ ցարդ անծանօթ վայր մը մնացած է՝ իր ապառուտ ճանապարհաց և անմատչելի դիրքերուն պատճառաւ։

Մանուկ Ճիվ-Ճիվ բնական է որ իր ընկերներով միասին յաճախէր այդ զբօսավայրը, որուն բացօթեայ ծառերուն միայն գագաթին վրայ՝ արծիւ մը կամ թռչուն մը իր բոյնը զետեղած էր։

Ճիվ-Ճիվ տեսած էր անդ՝ արծիւին յաճախ կտուցին ծայրը պաշարով մը հո՛ն երթեւեկելը, և միշտ լսած անոր ձագերուն վերէն ճռվռտուքը։

Ճիվ-Ճիվ՝ մտաց հասակին մէջ յանդուգն և յանձնապաստան խորհուրդ մը կը յղանայ, մագլցելով ելլել մինչ ցբոյն արծիւի, և առնել անոր ձագերն։

Իր այս խորհուրդն արդարեւ գործի փոխելով, կը յաջողի վերջապէս մինչ ցկատար ժայռին ելնել, և առնել արծւոյն ձագուկները։

Մինչդեռ Ճիվ-Ճիվ իր այս բռնած որսէն զգացած ուրախութիւնը կուզէ յայտնել, համբուրելով ձագերն, և զգուելով զանոնք իր ձեռաց մէջ՝ առանց կարեւորութիւն տալու անոնց աղաղակին կամ տաչններուն, և ահա՛ անդիէն հայր և մայր արծիւներն լսելով իրենց ձագուկներուն ճռվռտուքը, կը դիմեն իրենց բոյնը, և անգթօրէն յարձակելով տղուն վրայ՝ զինքը կտցահարել կը սկսին, և կը խոցոտեն՝ նման նետահար աղաւնոյն։

Անտանելի և աղիողորմ կը լինին Գրիգորիկին այս առթիւ կրած ցաւն ու տառապանքը։ Ոչ մէկէ օգնութիւն կը հասնի տղուն։ ժայռէն վար իջնելը՝ ժայռէն վեր ելնելու չափ դիւրին չէր։

Վարը հանդիսատես եղող ընկերակիցներն՝ անկարող էին իրենց ընկերին պաշտպանութիւն մը ընծայել, բայց որոնց անհնարին էր մասնակցիլ օդային պայքարի մը։

Գրիգորի ընկերներէն ոմանք ահ ու դողէ բռնուած՝ կ՚սկսին փախչիլ, և ոմանք՝ այրին խոռոչներուն մէջ պահուըտիլ։

Ճիվ-Ճիվ զգալով իր կացութեան վտանգաւոր լինելը, և յուսահատ՝ մարդկային ո՛ և է օգնութենէ, մահուան ու կենաց այս ճգնաժամին մէջ՝ մտածում մը կ՚ունենայ իր վրդոված ուղեղին մէջ, և գործադրելով՝ փայլակի միջոց տեւողութիւն չունենար, ու իր ընկերներն՝ անվան ձայնի մը շառաչէն դուրս վազելով, կը տեսնեն Ճիվ-Ճիվ գետին տապալած նուաղեալ և կիսամեռ։

Աւելորդ է ըսել թէ՝ բժշկաց դարմանադրութեամբ ու անմիջական դեղերու շնորհիւ՝ շուտով կ՚առողջանայ, և վերստին կը ձեռնարկէ իր նախկին խաղերուն ու մանկական ճակատամարտներուն։

Ա. Ե. ԱՃԱՊԱՀԵԱՆ

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ

Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ օսմ. հանրային պարտուց բաժնեթերթերուն թէ 1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրովարտակին 5 հատուածին Է. յօդուածին համեմատ, բոլոր այն կտրօնները որք վեց ամսուան մէջ չգանձուին իրենց պայմանաժամին լրումէն սկսեալ ջնջուած են։

Հետեւապէս 1889 սեպտ. 1/13ի կտրօնները եթէ չգանձուին մինչեւ 1895 սեպտ. 12, հանրային պարտուց քով պիտի մնան։ 11—13

ՌՈՊԸՐԴ ԳՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայսերական Բարձր Իրատէ՛վ, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյնօրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը, որով կը կառավարուի. Նաեւ ընտիր եւ յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն եւ Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, իբր 8000 հատ ընտիր բաղկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական եւ բուսաբանական հաւաքածոներ, եւ Բնագիտական, Տարրաբանական, Բնախօսական եւայլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց, նոր տնօրէնութիւններ եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Ռոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական եւ գիտական ուսմանց լեզուն Անգղիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իւր մայրենի լեզուն եւ տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի եւ դպրութեան համար գծեալ է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեանս քարաշէն եւ ճոխակապ շէնքերն կառուցեալ են ի Րումէլի-Հիսար, Վոսփորի Եւրոպեան կողմը գտնուող բերդերուն ետեւը բլրո մը վրայ, որոյ դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն եւ ամենէն առողջարարն համարեալ է։

Քոլէճի յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտեմբեր 3/15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տնօրէնութիւնն որ ի Րումէլի-Հիսար։ 367 6—24

ՏՕՔԹՕՐ ՎԱՐԴԱԶԱՐ

Հիւանդ կ՚ընդունի ամեն օր ժամը 8 էն 10, իւր տունը, Բերա Քիւչիւք Բարմաք քափու. Թիւ 2։

Ամեն առաւօտ կայցելէ Գում-գափու Զարիֆեան դեղարանը։ Երեքշաբթի օրերը ձրի։

Թիւ 324 27—30

Օ Ջ՚ՕԼԻՎԻԷ Տ՚ՕՐԻԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ, ՄԿՐՏԻՉ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԸՆՏԻՐ ՆՈՐԱՁԵՒԵՂԵՆԱՑ

Միւշկիւլէի Ճիզմէճիլէր տապրալի Ջէբէ Գիճ 7 ½

19. Կալաթա, Օսմ. Պանքայի կից, Մէտրէսէ փողոց. 19

Ուղիղ կշիռ, չափաւոր գին, ապրանքները կը ղրկուին, քաղաք թէ գիւղ, մինչեւ տունը։

Վճարմանց դիւրութիւն 333

ԱԿՆԱԲՈՅԺ

ՀՆԴԻԿ ՆԷՎԱՊ ԱԼԻ ԽԱՆ

Նշանաւոր ակնաբոյժ հնդիկ Նէվապ Ալի Խան երկար ատեն յաջողութեամբ ի գործ դրած է այդ արուեստը։ Սամսոնի ու օսմանեան ուրիշ գաւառներու մէջ գտնուած եւ մանաւանդ Դուզ ատաի մէջ քանի մը տարուան կոյրի մը աչքերը բացած է։ Նէվապ Ալի խան այս անգամ մայրաքաղաքս եկած եւ հաստատուած է Ղալաթիոյ Աշտարակին հանդէպ՝ անկիւնը գտնուած քարուկիր տան երրորդ յարկը, ուր ամեն օր ժամ 1էն 8, կընդունի հիւանդները, չորեքշաբթի օրերը ժամ 1էն 5, ձրի կը դարմանէ։ 364 8—30

ԾԱՂԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ–ՇԱՔԱՐԱՏՈՒՆ

“Օ ՔԱՄԵԼԻԱ”

ՂԱԼԱԹԻԱ, ԵՒՐՔԷՔ-ՔԱԼՏԸՐԸՄ ՓՈՂՈՑ

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԿԱՅԱՐԱՆԻՆ ՄՕՏ ԹԻՒ 105

Պ. Պ. Ա. Նօիբօ եւ Ա. Քալիֆօտիս պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ նոր ծաղկատուն մը եւ շաքարատուն մը (ՖԼԷՕՐԻՍԸՐԻ–ՔԱՆՏԻՍԸՐԻ), մը հաստատած են

ՕՔԱՄԵԼԻԱ

անունով։ Եւրոպիոյ լաւագոյն շաքարատուններէն եկած շաքարներ, հարսնիքի եւ կնունքի պիտոյք ինչպէս մոմ, պսակ եւ լն պիտոյք երեկոյթներու համար։ Յանձնարարութիւնք արագ եւ փութով կը կատարուին. Իրենց հաստատութիւնը յանձնարարելի է նիւթերու լաւ ճաշակովն ու գիներու համեմատութեամբը։

Տէրերը կը յուսան ուրեմն թէ պիտի քաջալերուին հասարակութենէն։

363 5—13

A LA SORBONNE DE PARIS

ԿԱԶԱՅԻՆ ԸՄՊԵԼԵԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՔԱՐԱՕՂԼԱՆ ՓՈՂՈՑ, 17

Պ. Լ. Շոր, տէրն այս գործարանին, պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ այսուհետեւ կազային ըմպելիները իր գործարանին մէջ պիտի պատրաստուին զտուած ջրով, գերմանացի հռչակաւոր բրօֆէսօրին դրութեան համեմատ։ Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի օգուտ քաղել այս նորութենէն։

Լ. Շոր կազէօզները կը գտնուին ի Բերա-Բալյաս, Սըլանիքի Քաֆէ, ի Քաթխոս Ֆրանսիզ, Բաքքի քով եւ այլն։ Տունն ալ կը ղրկուի։ 320 18—26

Արտոլեան շոգենաւը, նաւապետ Պրատպէնտ ընդհանուր ապրանքով պիտի մեկնի Լիվրբուլ դէպ ի ամսոյս 5 (շաբաթ)։

Ֆոլէան շոգենաւը, նաւապետ Տէյէնի ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն աստ հասաւ։

Գործ. Արտոլեան և Ֆոլէան շոգ. ընկ.

ԷՏ. ԼԱՖՈՆԹԷՆ

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱՊԱԶԱՐ

Վարժարանիս Ա. րդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտ. 4 Ն. Տ.)։ Տարեկան թոշակն այս տարուընէ սկսեալ բարձրացած է 10 օսմ. ոսկւոյ եւ վճարելի է հետեւեալ մասնավճարներով. —4ական ոսկի Ա. եւ Բ. շրջաններուն սկիզբը եւ 2 ոսկի Գ. շրջանի սկիզբը։ Դաշնակի համար 3 եւ երգեհոնի համար 1½ ոսկւոյ յաւելուածական վճարում մը կը պահանջուի։ Այն աշակերտուհիներն որ բանաւոր պատճառաւ որոշեալ ժամանակին վարժարան պիտի չըլլան ներկայ գտնուիլ, պարտին նախապէս լուր տալ որպէսզի իրենց տեղերը պահուին։ Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ատենապետն խնամակալութեան, Տօք. Ս. Դաւալճեան, Ատապազար, եւ առ Ցովհաննէս էֆ. Փիստըաճեան, Պայպըլ Հաուս, Կ. Պոլիս։

391 1—2

Տ. ՀՄԱՅԵԱԿ ՔԱՀԱՆԱՅ ԷՔՍԵՐՃԵԱՆ

Տարերք աշխարհիկ լեզուի Ա. տարի 3 ղրուշ, Բ. 5, Գ. 5, % 25 զեղչ։ Կենսագրութիւն Պետրոս Դուրեանի, 5 ղրուշ։ Կը ծախուին Պոլսոյ գրավաճառաց քով։ 392 1—60

ՏՕՔԹ. Գ. ՇԷՐԻԹՃԻ

այս անգամ իւր բնակութիւնը Մագրիգիւղ, Մուհասէպէճի փողոց (իսկէլէ ճատտէ) թիւ 35 տունն հաստատած ըլլալով, հիւանդ կ՚ընդունի ամեն օր ժամ 7—10 (Ը. Թ.) իւր բնակարանին մէջ. կը դարմանէ ամեն տեսակ ներքին եւ արտաքին հիւանդութիւններ. չորեքշաբթի օրերը ձրի։

377 6—20

ԻԼԱՆ

Զըրաաթ պանգասը իչուն լիւզիւմը օլան 6 նէվ 730 թօփ քեաղըտ մէվգըի միւնագասայա վազ՚ օլունմըշ վէ շէհրի հալի րումինին 3իւնճի բէշշէնպէ կիւնիւ սաաթ 9տա ինճիւմէնի էվվէլիէսի վէ 5ինճի ճումաա իրթէսի կիւնիւ սաաթ 9ա գատար 100տէ 5 թէմինաթ գաբուլ օլունարագ ինհալէի գաթիէսի իճրա գըլընաճաղընտան միւնագասայա թալիպ օլանլարըն [illegible] Պանգանըն [illegible] միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

31 Թէմմուզ 311 2—3

ԻԼԱՆ ՊԱԶԱՐ ՍԸՐԱՍԸՐԻ

Չինճի Օրտուի հիւմայունի իչուն մահալլինտէ մէվգըի միւնագասայա վազ օլունան էրզաքտան սիպիր եաղը 460, էրգ 60, չէքէր 105, սապուն 130, զէյթ 200, սօղան 13, նոհուտ 51, մէրճիմէք 60, փաթաթէս 28, ֆասուլիա 50 փարասը վէ եալընըզ էտիրնէ իչուն հաթապ 5 փարա 50 սանթիմ, քէօմիւր 18, սաման 6 փարասը մահալ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլմագ իւզէրէ [illegible] թէնզիլը [illegible] Սէրասքէրի լէվազըմաթը [illegible] իլան օլունուր։ Նօ. 38 1—3

Չինճի Օրտուի հիւմայունին Գարաճաալի, Կիւմիւլճինէ վէ Կէլիպօլու մէվագըլարընտան [illegible] մահալլինտէ մէվգըի միւնագասայա [illegible] կիւզէր 200, էրգ 59, թուզ 30, մէրճիմէք 55, նոհուտ 52, չայըր 22, սաման 5, քէօմիւր 17, վէ Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա, Տիմէթօգա, Օրթաքէօյ, Տէտէ-Աղաճ մէվագըլարը իչուն [illegible] Լիւլէ, Պուրկազ, Թըրնովա [illegible] Սէրասքէրի լէվազըմաթը [illegible] իլան օլունուր։

Նօ. 39 1—3

Պանտօն թէնէքէսինտէն մամուլ մաթարա ատէտ 5000, պէհէրի 2 ղրշ. 19 փարա։ 2 կէօզիւ ճէվիզ ճիլալը թահթա [illegible] ատէտ 300, պէհէրի 24½ ղրշ. [illegible] պէհէրի 55 ղրշ. [illegible] պէհէրի 14 ղրշ. 10 փարա։ [illegible] պէհէրի 38 ղրշ. 10 փարա։ [illegible] 36 փարա, [illegible] 15, [illegible] 50, [illegible] 50։

[illegible] 9 [illegible] Սէրասքէրի լէվազըմաթը [illegible] իլան օլունուր։ Նօ. 37 3—3

ԳԱՐՖԵՆՈՒ ԱԶԳ.

Օ ՑԱՊՈՒԻԳ ՐԷԻՒՆԻ

ԲԵՐԱ ՇԻՏԱԿ-ՃԱՄԲԱՅ, ԹԻՒ 350 (ՊՕՆՄԱՐՇԷԻ ԿԻՑ)

ՄԵԾ ԼԻԿԻՏԱՍԻՕՆ

Սկսեալ 10/22 Յուլիս երկուշաբթի օրէն, յիշեալ վաճառատան մէջ գտնուած ապրանքները, գրեթէ % 25 զեղչեալ գներով պիտի վաճառուին — Որպէս զի յաճախորդք կարենան զեղչին իրականութիւնը ստուգել՝ գինները ապրանաց վրայ նշանակուած պիտի ըլլան, ասկից զատ 200—400 ղրշ.ի ապրանք գնողներուն % 5 եւս զեղչ պիտի ըլլայ, իսկ եթէ 400 ղրշ էն աւելի գնող ըլլայ % 10 զեղչ պիտի ըլլայ։

Սուա էքրիւ կանգունը 2 ղրշ. —Գունաւոր Բանժէ 2½ ղրշ. — Սպասք սեղանի տուզինան 17 ղրշ. —Ընտիր բրդէ լի՛ 6 ղրշ. —Կանանց ծովու Քօստիւմ 19 ղրշ. —Խեցիէ դրամապանակ արծաթէ սկզբնատառերով 10 ղր. —Բ արդէ մուսլին կանգունը 2 ղր. — Բրդեղէնք — Մատափօլ — Ամերիգան — Մետաքսեղէնք — Ծածկոյթներ — Քրէթօն կերպասներ 1 ղր է սկսեալ — Հովանոցներ — Թաշկինակներ — Կտաւեղէնք — Բարձի երեսներ 4 ղր. — Ձոխ հովահարներ — Շապիկներ — Ֆանէլլաներ — Գուլպաներ — Բլուզ — Թաւիշ — Ամեն տեսակ ճերմակեղէնք եւ ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ուրիշ ապրանքներ վաճառքի դրուած են ամեն մրցում արհամարհող գներով. —

Վաճառումը կ՚սկսի 10/22 Յուլիս 1895 Երկուշաբթի. — Եւ պիտի տեւէ մէկ ամիս

362 ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ — ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԿԱՆԽԻԿ 8—12

ՀԻՒՍԻՍԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ընդ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11 671,018
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐՒՈՅ 2,906 678

ՆՕՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4 444 600
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐՒՈՅ 1,105,300

Ընկերութիւնք Պոլսոյ մէջ անցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դիւրութեան երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վտանգաւոր զիրենք ներկայացնել. նաև իւր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած են աւելի 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՄԱՐԻԹԱՅՄ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,00

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամամթերներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մեհմետ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Ա սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ԵՒ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԵՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
771,000,000 ՖՐԱՆՔ
Տնօրէնութիւն յ'Եւրոպա
Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ զ'Իթալիէն. 1,3,
իր Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ
1845ին հիմնուած է ։

Ապահովագրեալներու վճարուած 1893ի տարեշրջան	955,000000
Ապահովագրեալներու վճարուած	78,000000
Հասոյթ	175,000000
Նոր ապահովագրութիւնք 1 Միլիոն	160,000000
1894 յունուար 1	
Աւանդք ու անշարժ կալ. յ'Եւրոպա	30,000000
Յաւելեալ դրամագլուխ	88,000000
Արդի ապահովագրութիւնք 1 Միլիոն	37,000000

Տէրէ-րեւան տարեկան
Շահաբաժիններու քարգամը և ապահովագիներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։
Պայմանագրութեան նոր եղանակ
Ընկերութեան կողմանէ ԱՆՄԵՐԺԵԼԻ՝ սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։
ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան։
Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու, որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։
Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութեան է Թուրքիա
188 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան, Ղալաթիա

ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

APPAUVRISSEMENT DU SANG

Անարիւնութիւնը, գլորոզը, տռամագրի հիւանդութիւնները, սպիտակ դալկանները արագօրէն աղէկնալու համար բաւական է երկաթի և ֆոսֆատի պէտք ունին. ասոնց միացած կը գտնուին ԼԸՐԱՍ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՖԵՐԻՆ մէջ, յոյժ յանձնարարելի փափկակազմ, անախորժակ տղոց և դժուար զարգացող աղջիկներու համար։
8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ
և բոլոր դեղարաններ Ա.

SWIFT

ԱՅՍ ՊԻՍԻՔԼԷԹԸ ՄԻԱՅՆ ԴՆԵՑԷՔ
որ շինուած է հռչակաւոր ՍԹԷՅՐ զինագործարանին կողմէ։ ՍՈՒԻՖ պիսիքլէթը ամենէն ծանօթն ու հռչակաւորն է։ Հաստատուն, վայելուչ, արագ, անմրցելի 1895ի Նմոյշարանին մէջ առաջին մրցանակը շահած է։ Կը ծախուի Նիքիթիզ էրպէնի քով, Պոլիս Պահճէ Գաբու թիւ 2 եւ Ղալաթիա Մահմուտիյէ փողոց թիւ 22 ու 31։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալն է Սարաֆօղլու տունը՝ Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, Բ. յարկ։ 366 11—80

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըբուլէ, Պօրտօյէ, Մէքէնլաւնտի և Սեւ Ծովի միջեւ Բեռնող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Րամսէս	3000	Թիպա	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւլէն	1500

Մէնէօ շոգենաւը, նաւապետ Ուիլօքս ամսոյս 8ին Լիվրբուլէն տաս կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։
Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
330 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

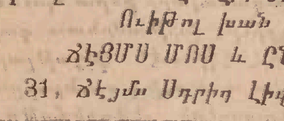

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ և ԸՆԿ.
Մարսէյլայի և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւորապէս Բեռնող
Բարիզ-Լիոն-Միջերկրեայ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղեւորաց և ապրանքներու Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմելու գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
133 Մումխանէ փողոց Թ. 108

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱՊՍԻՒԼՆԵՐԸ

Միզային գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամենէն ազդուն և ամենալաւ բուժնեն է։
Վաճառատեղին՝ դեղարան Լագռուա, 76, Շաթօտօ փողոց. Բարիզ.

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններուն մէջ։

L'ANCRE ԼԱՆՔՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 126 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ
1871 ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐ 180 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտ'ոն Ջիջի, կայս. եւ արք. նեբրին խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հնեռս, փոխ-Նախագահ
» Ժօզէֆ Հնեռս, կայս. եւ արք. նեբրին խորհրդական
» Բոյօմմի Նաքօ » » »
Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն
Թէոտոր Բոնցէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարական Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄՈՒՔ, կայս. արք. խորհ. դական
Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ
Գլխ. Գործակալ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ Կ. Պոլիս, Գօճամանօղլու խան Թիւ 7, 302

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թալցա՞ծ են կամ կը թափի՞ն։ Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռոյալ Վինտզօրի դեղը, որովհետեւ այս դեղ երիտասարդութեան ատենին պէս, բնական գոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափին նայլ։ Այս դեղ, որուն տէրը չքնդրամի արժանացած է Մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափուքողաց սիտի զրկուի մանրամասնութիւններ ու վկայութիւններ պարունակող ծանուցումն առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով

Վիճէֆին վարդի ոսկեդանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախուի Ռոյալ Վինտզօրի ծախուած տեղերը։

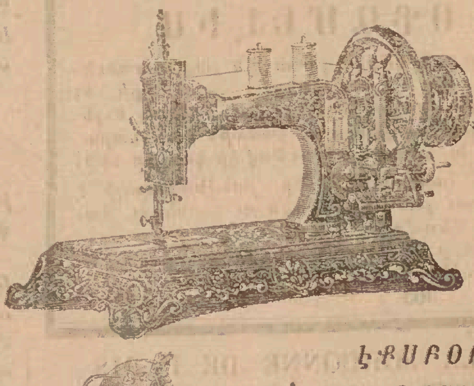

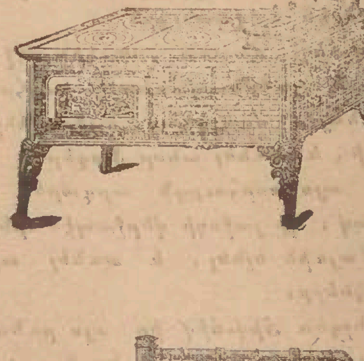

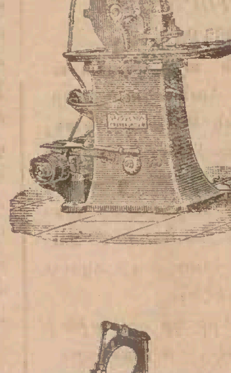

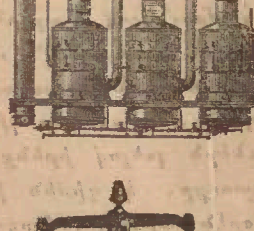

ԷՔՍԲՕՌ ՎԷՌՊԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ,
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերուն Ղալաթիա, Բէր էմպէ Բազար եւ Մէհքէմէ փողոց, Թիճարէթ խան [Նախկին Լեւլ ոնատեղի Ռէժիի]

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու լաբրիւղով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի հետ յանախորդն ուզէ։ Պարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 ռիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարա։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, ծակող մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթերթիցներ եւ թանծրաքարտէ թիթեղահատներ, թիթեղա որձութեան, դարբնութեան, կոպղարարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհաններ, ճերկագործական մեքենաներ, շաղախ, գերմանական երկաթէ զերաններ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարդոն, խոհանոցի անօթ, կազի լամբարներ, ծեմիշի կ զմածը, պիսիքլէդ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

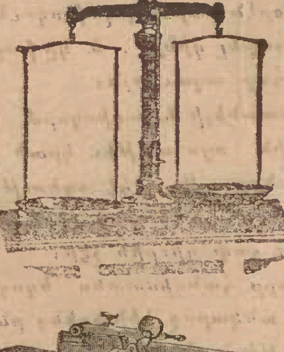

Մասնաճիւղք
ԱԹԷՆՔ, Լոտո լէս փողոց, 11 [Նախկին Պալ տ Աթէնքի]
Կեդրոններ
ՅԵԼԱՆ'Կ, Թոփհանէ Ալտ, ՊԻՐԷՈՆ, Բլիւտոն փող.
Գործակալութիւնք
ՍԵԼԱՆԻԿ | ՄԵՐՍԻՆ | ՊԵՐՈՒԹ | ՔԱՒՖԱ
ԻԶՄԻՐ | ՀԱԼԷՊ | ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ԵԱՖԱ
Զմիւռնիա, Զանդա, Բաղտատ, Բալամաղա, Պրուսա, Վօլօ, Աղեքսանդրիա, Դահիր։ 36

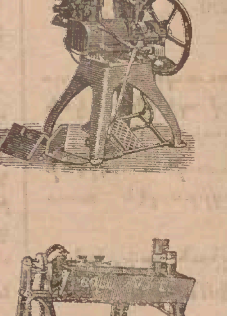

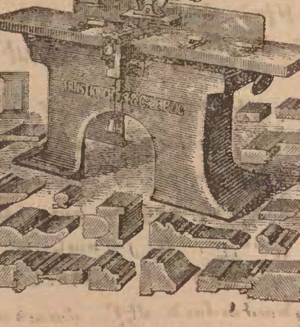

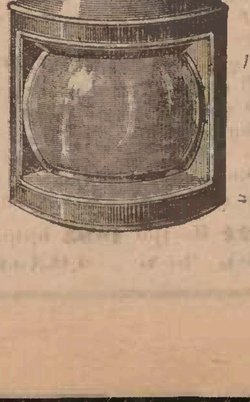

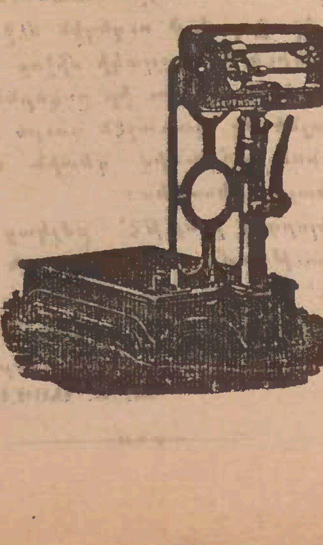

Մ. ԵՒ Ե. ԵՒ Ժ. ՄԵԹԱՔՍԱ

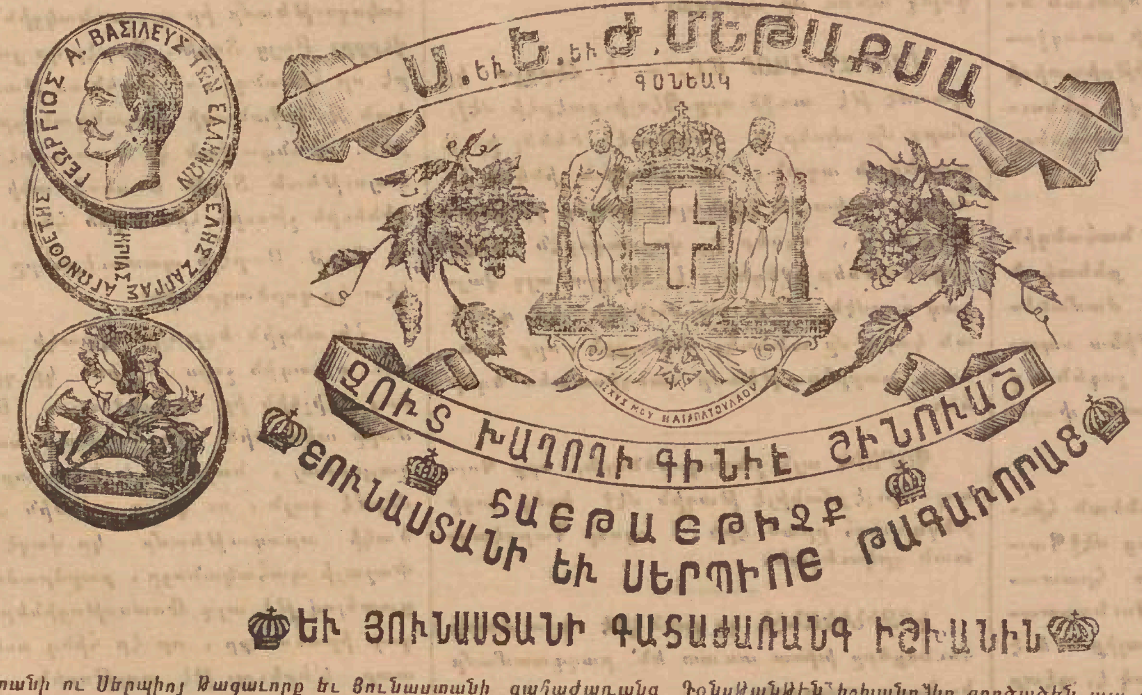

Մ. եւ Ե. եւ Ժ. ՄԵԹԱՔՍԱ
ԳՈՆԵԱԿ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΛΛΗΣ ΖΑΠΠΑΣ ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ
ΖՈՒՏ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷ ՇԻՆՈՒԱԾ
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ
ՃԱԹԱՔԵՐԻՉՔ

ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ԻՇԽԱՆԻՆ

Յունաստանի ու Սերպիոյ Թագաւորք եւ Յունաստանի գահաժառանգ Դուքսն Սպարտայի իշխանը կը գործածեն այս գոնեակը։ Հետյ արտածեւ տեղաւորեալ էններէն մրցանակ առացած է.

Բրակսէն	1894	ոսկի շքադրամ գոնեակի համար	Բրակա	1834	ոսկի շքադրամ գոնեակի համար զանազան բմպելեաց համար
Վիէննա	1894	» » » »	Բրակա	1894	» » » սպիտակ գինիէ պատրաստուած գոնեակի համ.
Անվէրս	1894	» » » »	Շիքակօ	1893	» մեծ մրցանակ միսքէթ խաղողէ պատրաստուած գոնեակի համար։
Լիօն	1894	» » » »			

Տարին 2,000,000 ֆրանք սպառում ամեն կողմ։ 1893 օգոստոսէն 1894 փետրվարի վերջը 24,902 սնտուկ եւ 491 տակառ գոնեակ արտածուած է ի Թուրքիա, Պուլկարիա, Ռումանիա, Ռուսիա, Աւստրիա, Գերմանիա, Սերպիա, Մասուա, Հապէշստան, Անգլիա, Պելճիա, Ամերիկա, Պարսկաստան եւ Հնդկաստան

	տակառ	սնտուկ		տակառ	սնտուկ
Աւստրիական շոգենաւերով	70	7528	Քանէլլէնիք շոգենաւերով	5	1009
Գերմանական »	70	1697	Ռուսական »	43	856
Մէսաժըրիի »	4	1184	Ճօնսըն »	9	437
Ֆրէսինէի »		132	Խըտիվիյէ »	122	3572
Իտալական »	168	6487	Գումար	491	24902

Այս արտածմունք ապացուցուած են շոգենաւերու գործակալութեանց վկայագրերովն՝ վաւերա եալ Պիրէոնի քաղաքապետութենէն։
Ամեն ատեն գործարաններու ու մթերանոցներու մէջ 500,000 օխա գոնեակ պատրաստ կայ։
Ի Պիրէոն Արիսթիտի, Ալիբէի, Նիք Ալա, աշխանց վարժարանին մօտ, Գարօ Տ'Իսթ իա եւ երկաթուղւոյ մօտ 7 մթերանոցներ ունին։ Փափաքողք կրնան այցելել եւ պայծ նակութիւնները տեսնել։
Մէթաքսա եղբարք 100,000 ֆրանք պարգեւով մը կ'ապահովեն թէ իրենց գոնեակները անարատ խաղողէ ու գինիէ պատրաստուած են, ինչ որ հաստատած են բժիշկներ ու քիմիագէտներ, որոց անունները նշանակուած են իւրաքանչիւր շիշի փակցուած վկայագրերու մէջ։
Հիւանդանոցներու մեծ մասին մէջ այդ գոնեակը կը գործածուի։
Մէթաքսա եղբարք ի Պիրէոն Ալ լոնի կամ Քարտիսքաքիի հրապարակը գտնուած Ամբլօս անուն գործարանին մէջ խաղողի ոգիէ ամեն տեսակ ոգելից ըմպելիներ եւ մանաւանդ մեծ քանակութեամբ ալ կ ռօմ կը պատրաստեն։ Այս վերջինս տակառով կը ծախուի։
Միակ ներկայացուցիչք բովանդակ Թուրքիոյ համար, Թրեանտաֆիլօբուլ օսեղբարք, Ղալաթիա, Մումհանէ թիւ 53 եւ 69։

SELS EFFERVESCENTS LE PERDRIEL

SELS DE LITHINE
Effervescents
LE PERDRIEL
Contre la Goutte, la Gravelle et les Rhumatismes
Assimilation Sûre.

ANTIPYRINE
Effervescente
LE PERDRIEL
Contre Douleurs, Migraines, Mal de Mer, etc.
Ne produisant ni Crampes ni Nausées.

LE PERDRIEL et Cie, Paris.

ՏԸՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ Հաստատեալ
1852 Թիւ 396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԲԵՐԱ 1852

Մասնագէտ առանց քաշքշուէ լինոր արհեստական ատամներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենապատշաճ ցաւած ատամները, ոսկի ադամանդ և մետաղով լեցնելու ց փոխելս նաեւ կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամեն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։ (Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէսօր։ 38

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՂԱԼԱԹԻԱ, ԵՒՐՔՍԷՔ ԳԱԼՏԸՐԸՄ ԳԷՈՐԳ ՊԷՅ ԽԱՆ ԹԻՒ 1, 2, 3

Առնեց զմէլիները Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքին Ճօնս Նօվիլ եւ Որդիք գործարանին մէջ կը պատրաստուին եւ ճեւտեւեալ մենաշնորհեալ մարքան կը կրեն։ Ոմանք այդ զմէլիներու կեղծը կը շինեն եւ անգլիական տառերը չճանչցողներ զայնս կը գնեն, որով նոյն գործարանին արժէքաւոր զմէլիներուն վարկը կը կոտրեն։

Ճօնս Նօվիլ եւ որդւոց գործարանին արտադրութիւնք այս մասնաւոր մարքան կը կրեն։ Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութիւն ընել զմէլիներու, ածիլիներու, կտրոցներու եւ մկրատներու վրայ գտնուած մարքային ու անգլիական տառերուն։

Այս գործարան 1700 տարւոյն ապրիլ 26 ին հաստատուած է։

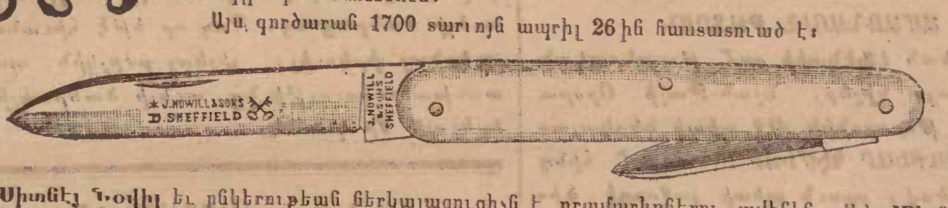

Սիտնէյ Նօվիլ եւ ընկերութեան ներկայացուցիչն է դրամարկղներու ամենէն մեծ Միլնէր գործարանին։

Այդ դրամարկղներ ամեն կերպով կը դիմանան հրդեհի եւ գողերու դէմ։ Փափաքողներու ցոյց պիտի տրուին վկայականներ, որք կը հաստատեն Միլնէրի դրամարկղներու առաւելութիւնը։

Սիտնէյ, Նօվիլ եւ ընկերութեան անգլիական վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ լաւ տեսակէ դգալներ, պատառաքաղներ, դանակներ ու սեղանի զանազան սպասներ ինչպէս նաեւ առժան բլաքէ դգալներ, պատառաքաղներ եւ այլն. նոյնպէս ջաղացքի փոկեր ու մուրճեր, սեղանի յատուկ լամպարներ, սրահներու մէջ կախուելու լամպարներ, ցամաքային ու նաւային զինուորականաց յատուկ կոճակներ, բոքիայի մեքենաներ եւ այլն։

Հեռաւոր տեղերէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին կանոնաւոր կերպով եւ շուտ։ Թի. 312

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
Հաստատեալ ի Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պառ փողոց, թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած փնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք միլիոն-ֆրանք	»	114,500,000

Ի. Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։
Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-խան, առաջին յարկ։ 358

ՍԻՐՕ ՏԸ ՌԷՖՕՐ ԻՕՏԷ

ԳՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած Սիրօ Անթիսքօռպիւթիքի և Մօռիւ ձկան իւղին տեղ աւելականութեամբ, տղոց ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաեւ միզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։
Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ Ա.

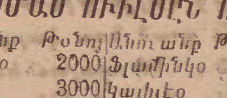

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Նյուքասըլի Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաւէռէբ.	1700
Ապօլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլանթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրոտոնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրօնինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պրֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Դէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Դալիբսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Դամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Դազօ	2000	Քօլբինօ	4200	Սարֆօ	2000
Դօմօ	2700	Քօմնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիբակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէքանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօբատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	1500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	5500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուռնօ	5000
Էալնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆալինըս	200
Էբաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճրմպօ	200
Ֆալբօն	800	Օգրանօ	4500	Չէրօ	100
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօրիթօ	120

Էճիպշըն Մօնարք 8000 Բիրմըրն Մօնարք 8000
Լրդիըն Մօնարք 8100

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի
Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՏՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւհիւր
332 խան, Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ